REGIOPLAN

WIJKMONITOR BUSSUM

Wonen, welzijn en zorg in de wijken
Centrum en Eng

- eindrapport -

drs. L. Desain
drs. D. Leveling
dr. C. Koning

Amsterdam, januari 2006
Regioplan publicatienr. 1341

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: 020 - 5315315
Fax : 020 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan Beleidsonderzoek in opdracht van de gemeente Bussum.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting I

1 Inleiding 1
1.1 Aanleiding 1
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen 2
1.3 Onderzoeksaanpak: onderdelen van de wijkmonitor 2
1.4 Leeswijzer 4

2 Het wijkprofiel 5
2.1 Inleiding 5
2.2 Bevindingen wijkprofiel 6
2.3 Aandachtspunten en conclusie 11
2.4 Tot slot: hoe nu verder? 12

3 Bewonersenquête 15
3.1 Inleiding 15
3.2 Respons 15
3.3 Wie hebben er gereageerd? 16
3.4 Kenmerken van woning en woonomgeving 18
3.5 Mening over woon- en leefklimaat 19
3.6 Voorzieningen en diensten WWZ 21
3.7 Hulpbehoefte en hulpverlening 26
3.8 Informatievoorziening 27
3.9 Ouderen over voorzieningen 28
3.10 Conclusie 30

4 Bewoners en sleutelfiguren aan het woord 33
4.1 Inleiding 33
4.2 Discussiecafés 33
4.3 Sleutelfiguren 36
4.4 Tot slot 37

5 Conclusies en aanbevelingen 39
5.1 Aanleiding uitvoeren wijkmonitor 39
5.2 Beantwoording onderzoeksvragen 39
5.3 Aanbevelingen structureel karakter wijkmonitor 42

Bijlage 1 Tabellen bij hoofdstuk 3 45
Bijlage 2 Lijst met sleutelfiguren die hebben meegewerkt 51
Bijlage 3 Wijkmonitor Bussum 53

0 SAMENVATTING

Gemeente Bussum is één van de vijf gemeenten die van de Provincie Noord-Holland een subsidie hebben gekregen. Met deze subsidie moet de gemeente een samenhangend aanbod op wijkniveau ontwikkelen en uitvoeren op het terrein van Wonen, Welzijn en Zorg. Dit is het WWZ-uitvoeringsprogramma. Met het WWZ-uitvoeringsprogramma wil de gemeente Bussum bereiken dat ouderen en mensen met een functiebeperking zo lang mogelijk in de vertrouwde wijk en woning kunnen blijven wonen. Om dit te kunnen bewerkstelligen, moeten op lokaal niveau voldoende adequate voorzieningen voor burgers beschikbaar zijn. De behoeften en vragen van de wijkbewoners spelen een belangrijke rol bij het verder ontwikkelen van een goed en passend aanbod. De voorzieningen moeten daartoe afgestemd worden op de lokale situatie.

Daarvoor wil de gemeente het instrument wijkmonitor inzetten als vraaggericht en structureel middel om de behoeften en preferenties van inwoners periodiek te inventariseren. Het uiteindelijke doel is het aanbod zodanig versterken dat de individuele burger zo lang mogelijk zelfstandig kan leven en wonen naar eigen inzicht en tevredenheid.

In opdracht van de gemeente Bussum heeft Regioplan Beleidsonderzoek BV in de tweede helft van 2005 een wijkmonitor ontwikkeld en deze voor de wijken Centrum en Eng in diezelfde periode uitgevoerd. De wijkmonitor bestaat uit vier onderdelen:

- wijkprofiel;
- bewonersenquête;
- interviews met sleutelfiguren;
- informatiebijeenkomst met discussiecafés.

In deze samenvatting presenteren we kort de onderzoeksbevindingen en de aanbevelingen die wij naar aanleiding van de wijkmonitor hebben geformuleerd.

0.1 Wijkprofiel

In hoofdstuk 2 staat het wijkprofiel centraal. In het wijkprofiel is een weerslag te vinden van het voorzieningenaanbod in de gemeente Bussum en in de wijken Centrum en Eng en is als bijlage bij het rapport aangeleverd. Het wijkprofiel bestaat uit tien velden. In het eerste veld is informatie te vinden over kenmerken van bewoners en het woon- en leefklimaat. De overige negen velden vertegenwoordigen de negen prestatievelden van de WMO. Het wijkprofiel is een groeidocument en dient gezien te worden als eerste inventarisatie van de huidige stand van zaken en heeft als doel te dienen als ijkpunt voor informatievoorziening en voor het verder ontwikkelen van beleid.

Uit het wijkprofiel zoals het er nu ligt, kan geconcludeerd worden dat er voor elk prestatieveld van de WMO meerdere voorzieningen worden aangeboden. We kunnen op dit moment nog niet zeggen of het voorzieningenaanbod voldoende is. Hiervoor moet eerst de informatie worden aangevuld over de omvang van de voorzieningen en de aantallen gebruikers.

Zoals gesteld is het profiel een groeidocument en krijgt het pas waarde als alle onderdelen zijn gevuld, als het periodiek geactualiseerd wordt en als men het als naslagwerk gebruikt op basis waarvan (nieuw) beleid wordt geformuleerd.

0.2 Bewonersenquête

Aan de inwoners van de wijken Centrum en Eng is een enquête verstuurd. In deze enquête is de bewoners gevraagd naar:

- hun tevredenheid met de wijk;
- tevredenheid over de voorzieningen en diensten op het terrein van wonen, welzijn en zorg (verspreid over de negen prestatievelden van de WMO);
- hun hulpbehoefte;
- hun behoefte aan informatie over wonen, welzijn en zorg.

We presenteren hier kort de hoofdconclusies

Tevredenheid

De tevredenheid met het woon- en leefklimaat in de wijk is groot: driekwart van de respondenten is tevreden tot zeer tevreden met hun wijk. Bewoners uit Eng zijn over het algemeen positiever over de verschillende onderdelen van hun wijk dan bewoners van Centrum.

Aanbod onbekend

Het is opvallend dat bewoners niet goed op de hoogte zijn van het voorzieningenaanbod in de gemeente. Uit de enquête is naar voren gekomen dat de bewoners van Bussum vaak niet goed weten wat het aanbod aan voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn en zorg is.

Horeca

Over horecagelegenheden en winkelvoorzieningen zijn de inwoners van beide wijken met name tevreden (prestatieveld 1 het bevorderen van sociale samenhang in en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten). In Eng zijn de bewoners hierover minder tevreden dan in Centrum.

Jongeren

Uit de enquête kwam naar voren dat bewoners ontevreden zijn over voorzieningen voor jongeren (prestatieveld 1 het bevorderen van sociale samenhang in en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten). Respondenten zijn met name ontevreden over het ontbreken van voorzieningen voor jongeren en de gevolgen ervan, namelijk rondhangende jongeren.

Ouderen

Bij de voorzieningen voor ouderen (prestatieveld 1 het bevorderen van sociale samenhang in en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten) valt op dat een groot gedeelte van de ouderen niet of nauwelijks gebruikmaakt van de voor-

zieningen voor hun doelgroep. De redenen hiervoor lopen uiteen van ‘geen behoefte aan/tijd voor deze voorzieningen’ tot ‘de voorziening wordt niet in mijn wijk aangeboden’.

Hulp

Een ruime meerderheid van de hulpbehoevenden krijgt de hulp die zij nodig hebben. Het gaat met name om huishoudelijke hulp en in iets mindere mate om verpleging en verzorging (prestatieveld 6 verlenen van voorzieningen aan mensen met beperking).

Basale behoeften en preferenties

Uit de enquête blijkt dat een ruime meerderheid van de respondenten vindt dat er geen voorzieningen ontbreken waardoor zij niet zelfstandig kunnen wonen. Voor de meeste mensen wordt het met het huidige aanbod aan WWZ-voorzieningen en diensten voldaan aan de basale behoeften en preferenties.

0.3 Sleutelfiguren en bewoners aan het woord

In het kader van het onderzoek zijn interviews gehouden over het voorzieningenaanbod van de twee wijken met sleutelfiguren en is er een informatiebijeenkomst georganiseerd voor bewoners waar verschillende discussiecafés zijn gehouden. In hoofdstuk 4 is hiervan een weerslag te vinden.

Centrum

Uit de interviews met de sleutelfiguren kwam het voorzieningenaanbod in het centrum als zeer positief punt naar voren. Daarnaast is het centrum goed bereikbaar, zowel met het openbaar vervoer als met het eigen vervoer. Sommige sleutelfiguren zijn ontevreden over de parkeervoorzieningen in het centrum: de tarieven zijn te hoog en de mogelijkheden tot parkeren zijn gering. De verkeersoverlast veroorzaakt door te veel auto’s op een te kleine ruimte, wordt als negatief punt genoemd. Een ander negatief punt dat genoemd wordt over het centrum is dat er te weinig ontmoetingsplekken zijn, zowel voor jongeren als voor ouderen.

Eng

Positieve punten van Eng is de goede bereikbaarheid voor het eigen vervoer. De Eng is ruim opgezet en de functie wonen voert de boventoon. Daarnaast zijn er veel groenvoorzieningen.
Als negatieve punten in Eng worden het gebrek aan winkels en horecavoorzieningen genoemd. Daarnaast wordt melding gemaakt van onveiligheidsgevoelens ’s avonds. De groenvoorzieningen die als positief punt werden genoemd, dragen als zwak punt met zich mee dat ze onderhouden moeten worden. Als dit niet gebeurt ontstaan er onveilige situaties door overhangend groen.

Informatie

Als aandachtspunt komt naar voren dat het de bewoners ontbreekt aan voldoende informatie over de voorzieningen en diensten. Dit kwam in de enquête naar voren maar ook in de discussiecafés. Zowel ouderen, mantelzorgers en vrijwilligers ontbreekt het aan goed overzicht van diensten en voorzieningen die zij kunnen gebruiken. De informatievoorziening kan uiteenlopen van krant of nieuwsbrief tot modernere kanalen zoals internet en e-mail.

0.4 Aanbevelingen

In hoofdstuk 5 staan de conclusies en aanbevelingen centraal. In deze samenvatting presenteren we puntsgewijs de aanbevelingen:

- Het wijkprofiel moet gezien worden als een groeidocument en krijgt pas waarde als alle onderdelen zijn gevuld, als het periodiek geactualiseerd wordt en als het als naslagwerk gebruikt wordt op basis waarvan (nieuw) beleid wordt geformuleerd.
- Gemeente Bussum heeft tevreden bewoners die nog meer tevreden kunnen worden als de gemeente de elementen van de woon- en leefomgeving waarover ontevredenheid heerst aanpakt en de bewoners ook informeert over de actiepunten op dit terrein. Zichtbaarheid vergroot uiteindelijk de tevredenheid.
- Voor de gemeente Bussum is een belangrijk aandachtspunt om de lacunes in het aanbod nader onder de loep te nemen in samenspraak met de betreffende doelgroep. Een ander aandachtspunt voor de gemeente is om zicht te krijgen op de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers die plaatsvindt buiten de vrijwilligersorganisaties om bij het verenigingsleven en clubs.
- Een belangrijk aandachtspunt voor de gemeente Bussum in de komende periode is het informeren van de burgers van Bussum over de aanwezigheid van voorzieningen. De wijzen waarop de burgers geïnformeerd zouden moeten en willen worden, kan uiteenlopen van krant of nieuwsbrief tot modernere kanalen zoals internet en e-mail.
- Het verschil tussen basale behoefte en preferentie is in ieder geval in conceptuele zin aanwezig, maar is wellicht voor de meeste mensen een te subtiel verschil om daar duidelijke uitspraken over te krijgen. Een algemene enquête is wellicht ontoereikend om zicht te krijgen op het genuanceerde verschil tussen deze typen wensen, daartoe zou een verdiepend gesprek beter geschikt zijn. De behoeften aan voorzieningen voor jongeren en kinderen die in dit kader wel genoemd zijn zouden door de gemeente Bussum verder uitgediept moeten worden.
- Tevens hebben we in hoofdstuk 5 uitgebreid aanbevelingen beschreven om de wijkmonitor een structureel karakter te geven. Deze aanbevelingen betreffen de inhoud en het gebruik van de wijkmonitor en de frequentie van het uitvoeren van de wijkmonitor en hebben betrekking op alle onderdelen.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Gemeente Bussum is één van de vijf gemeenten die van de Provincie Noord-Holland een subsidie hebben gekregen om een samenhangend aanbod op wijkniveau te ontwikkelen en uit te voeren op het terrein van Wonen, Welzijn en Zorg. Dit is het WWZ-uitvoeringsprogramma. De subsidie is een extra impuls aan de bestaande initiatieven in Bussum op het terrein van Wonen, Welzijn en Zorg. Het WWZ-uitvoeringsprogramma bestaat uit verschillende op wijkniveau geformuleerde projecten, die in de komende 3 jaar gaan lopen. De projecten streven allemaal naar een integraal en vernieuwend aanbod van wonen, welzijn en zorg voor ouderen en mensen met een functiebeperking. Dit aanbod richt zich op de geconstateerde problematiek rondom het aanbod van deze doelgroep concreet.
Met het WWZ-uitvoeringsprogramma wil de Gemeente Bussum bereiken dat ouderen en mensen met een functiebeperking zo lang mogelijk in de vertrouwde wijk en woning kunnen blijven wonen. Om dit te kunnen bewerkstelligen, moeten op lokaal niveau voldoende adequate voorzieningen voor burgers beschikbaar zijn. De behoeften en vragen van de wijkbewoners spelen een belangrijke rol bij het verder ontwikkelen van een goed en passend aanbod. De voorzieningen moeten daartoe afgestemd worden op de lokale situatie.

Eén van de zes projecten die Bussum in het kader van het WWZ-uitvoeringsprogramma heeft geformuleerd, is het ontwikkelen en uitvoeren van een wijkmonitor. De gemeente wil de wijkmonitor inzetten als vraaggericht en structureel middel om de behoeften en preferenties van inwoners periodiek te inventariseren. Het uiteindelijke doel is het aanbod zodanig versterken dat de individuele burger zo lang mogelijk zelfstandig kan leven en wonen naar eigen inzicht en tevredenheid. De informatie die met de wijkmonitor wordt verkregen, dient daarom eveneens als input voor een eventuele bijstelling van het WWZ-beleid.

Regioplan Beleidsonderzoek heeft in opdracht van de gemeente Bussum een wijkmonitor ontwikkeld en deze in twee wijken, Centrum en Eng, uitgevoerd. Er is gekozen voor deze twee wijken, omdat hier de meeste gemeentelijke voorzieningen aanwezig zijn en de meeste ontwikkelingen gaande zijn op het terrein van de keten Wonen, Welzijn en Zorg.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek was een wijkmonitor ontwikkelen voor de gemeente Bussum en deze monitor uitvoeren in de wijken Centrum en Eng. Met de wijkmonitor wordt periodiek en systematisch informatie over de wijken verzameld. Door middel van de wijkmonitor ontstaat er inzicht in:

- kenmerken van het woon- en leefklimaat van de wijk en kenmerken van de bewoners in de vorm van een wijkprofiel;
- tevredenheid van de bewoners met de wijk, de diensten en voorzieningen;
- wensen en behoeften van inwoners op het terrein van wonen, welzijn en zorg.

Bovendien levert de wijkmonitor informatie voor:

- het WWZ-beleid in Bussum;
- de WWZ-projecten die in het tweede en derde jaar van start zullen gaan.

De volgende onderzoeksvragen zijn geformuleerd:

1. Uit welke elementen bestaat een wijkprofiel?
2. Wat zijn de kwantitatieve kenmerken van de wijken Centrum en Eng en hun bewoners?
3. Wat is het huidige aanbod aan voorzieningen en diensten op het terrein van wonen, welzijn en zorg in de wijken Centrum en Eng?
4. In hoeverre is er sprake van hiaten in het aanbod op het terrein van wonen, zorg en welzijn?
5. Wat is de tevredenheid van de wijkbewoners met de wijk en het huidige aanbod aan voorzieningen en diensten op het terrein van wonen, welzijn en zorg?
6. Welke aspecten zijn voor wijkbewoners van belang om naar eigen inzicht en tevredenheid zelfstandig te kunnen blijven wonen in de eigen wijk/eigen woning, onderverdeeld in de categorieën basale behoeften en preferenties?

1.3 Onderzoeksaanpak: onderdelen van de wijkmonitor

De wijkmonitor bestaat uit vier onderdelen:

a) wijkprofiel;
b) interviews met sleutelfiguren;
c) bewonersenquête;
d) informatiebijeenkomst met discussiecafés.

Hieronder beschrijven we elk van de onderdelen apart.

Ad a) Wijkprofiel
In overleg met de gemeente is een wijkprofiel opgesteld. In het wijkprofiel zijn voor verschillende onderwerpen gegevens over de wijken en de gemeente Bussum verzameld. Naast kenmerken van de bewoners en kenmerken van het woon- en leefklimaat, zijn gegevens over wonen, welzijn en zorg verzameld. Bij het opstellen van dit wijkprofiel is rekening gehouden met de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Deze WMO bundelt oude gemeentelijke taken uit de Welzijnswet en Wvg met nieuwe taken op het gebied van huishoudelijke zorg en begeleiding. Met de invoering van de WMO komt er veel op gemeenten af: oude en nieuwe producten, oude en nieuwe markten in oude en nieuwe constellaties. Al deze elementen moeten worden gecombineerd en gebundeld tot een integraal beleid op de terreinen Wonen, Zorg en Welzijn. De onderwerpen waarover in het wijkprofiel gegevens verzameld zijn, sluiten aan op de negen prestatievelden van de WMO. Hiermee is de basis gelegd voor een toekomstig verantwoordings-systeem in het kader van de WMO.

Ad b) Interviews met sleutelfiguren van lokale organisaties
In Bussum en in de Gooi & Vechtstreek zijn diverse organisaties actief op het terrein van wonen, welzijn en zorg. Aan de sleutelfiguren van vijftien van deze lokale organisaties is gevraagd om de sterke en zwakke punten van de gemeente Bussum in het algemeen en de wijken Centrum en Eng in het bijzonder, op papier te zetten. Op basis van deze schriftelijke inventarisatie zijn telefonische interviews met de respondenten gehouden om meer achtergrondinformatie over en diepgang in de sterke en zwakke punten te krijgen.

Ad c) Bewonersenquête
Naast informatie over het aanbod van voorzieningen en diensten voor wonen, welzijn en zorg, is het ook belangrijk om de vraag naar deze voorzieningen en diensten in kaart te brengen. Dit is gebeurd met behulp van een bewoners-enquête. Aan de bewoners van de wijken Centrum en Eng is een vragenlijst voorgelegd. In deze vragenlijst is gevraagd naar de tevredenheid met het woon- en leefklimaat, de tevredenheid met de voorzieningen en diensten op het terrein van wonen, welzijn en zorg, aspecten die van belang zijn om zelfstandig te blijven wonen en naar kenmerken van de respondent.

Ad d) Wijkinformatiemarkt met discussiecafés
Om verdieping te geven aan de resultaten van de bewonersenquête, is een wijkinformatiemarkt met discussiecafés georganiseerd. Tijdens de wijkinforma-tiemarkt zijn resultaten van de bewonersenquête gepresenteerd en is in kleine groepen in discussiecafés gesproken over de voorzieningen op een aantal beleidsthema's, te weten: ouderen in de wijk, jongeren in de wijk en mantelzor-gers en vrijwilligers. Tijdens de discussiecafés is gesproken over verbeterpun-ten, wensen en behoeften van bewoners en mogelijke oplossingsrichtingen.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het wijkprofiel besproken. Hoofdstuk 3 behandelt de resultaten van de bewonersenquête. In hoofdstuk 4 komen de resultaten van de interviews met de sleutelfiguren aan de orde en beschrijven we de gegevens die voortkomen uit de informatiebijeenkomsten en de discussiecafés. We sluiten af met conclusies en aanbevelingen in hoofdstuk 5. Een samenvatting is aan het begin van het rapport toegevoegd. Bijlagen zijn opgenomen na het laatste hoofdstuk.

2 HET WIJKPROFIEL

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat het wijkprofiel centraal. Voordat we de bevindingen en belangrijkste conclusies presenteren, bespreken we eerst het doel van het wijkprofiel, de opbouw van het document en de vulling ervan.

Doel

In het wijkprofiel is een weerslag te vinden van het voorzieningenaanbod in de gemeente Bussum en in de wijken Centrum en Eng. Het wijkprofiel kan dus gezien worden als eerste inventarisatie van de huidige stand van zaken, maar meer nog moet het gezien worden als ijkpunt voor informatievoorziening en voor het verder ontwikkelen van beleid. In dit opzicht is het wijkprofiel een groeidocument: door de aanbieders van de voorzieningen kan het aangevuld worden en de gemeente kan op basis van het document besluiten extra voorzieningen in het leven te roepen of bestaande voorzieningen uit te breiden. Ook kan het document opgevat worden als een groeidocument voor de hele gemeente: op dit moment staat de situatie beschreven voor de gemeente Bussum en de wijken Centrum en Eng. Dit kan aangevuld worden met de overige wijken.

Opbouw

Het profiel bestaat uit tien velden. In het eerste veld vindt u informatie over kenmerken van bewoners en het woon- en leefklimaat. De overige negen velden representeren de negen prestatievelden van de WMO. Bij het van kracht gaan van deze nieuwe wet, krijgt de gemeente de verantwoordelijkheid over beleidsterreinen die in deze velden benoemd worden. Het wijkprofiel geeft inzicht in de aanwezigheid van de bijbehorende voorzieningen en ook in het bereik van de voorzieningen en waar de verantwoordelijkheid ligt: een aantal voorzieningen bestrijkt namelijk de gehele regio, waardoor de verantwoordelijkheid op regionaal niveau ligt.

Vulling

Het wijkprofiel is gevuld op basis van gegevens van het CBS, de gemeente Bussum[1] en de (zorg)aanbieders. Aangezien de bronnen verschillend zijn, is de peildatum van de informatie niet gelijk. In het wijkprofiel staan daarom verschillende peildata genoemd. Van elke bron hebben we de meest recente versie genomen als uitgangspunt. De gemeente zal bij het wijkprofiel een achterliggend document opstellen waaruit de bronnen duidelijk worden en waarin een toelichting wordt gegeven op de voorzieningen.

[1] We hebben gebruikgemaakt van 'Bussum in beeld', 'Startnotitie (en bijlage) WMO gemeente Bussum', 'Inventarisatie voorliggende voorzieningen op het terrein van zorg voor de jeugd in de gemeenten in Gooi & Vechtstreek' en de gemeentegids. Ook is gebruikgemaakt van extra informatie die beleidsmedewerkers van de gemeente Bussum aanleverden.

2.2 Bevindingen wijkprofiel

In deze paragraaf bespreken we de belangrijkste bevindingen van het wijkprofiel. We doen dit per veld.

2.2.1 Kenmerken Bewoners en leefklimaat

Vergrijzing

Een gegeven dat uit het eerste veld direct opvalt, is dat de vergrijzing in Bussum hoog is. Bussum heeft 31.300 inwoners. Bijna de helft van de bewoners is 45 jaar of ouder. De groep twintigers is het kleinst. In de wijk Centrum zien we dat 15 procent ouder is dan 65 jaar. In de wijk Eng ligt dit percentage hoger, namelijk op 24 procent.

Huishoudens

In heel Bussum zijn er 14.376 huishoudens. Hiervan is 40 procent een eenpersoonshuishouden. In de wijk Eng bestaat ook 40 procent van alle huishoudens uit één persoon. In de wijk Centrum ligt dit percentage hoger, namelijk op 47 procent. De verdeling van de meerpersoonshuishoudens met en zonder kinderen is voor beide wijken ongeveer gelijk, dit ligt respectievelijk op ongeveer 26 procent in de wijk Centrum en op 30 procent in de wijk Eng.

Allochtonen

In heel Bussum wonen 1.876 allochtonen. Dat is 6 procent van de bevolking. In de wijk Centrum en Eng wonen respectievelijk 673 en 898 allochtonen. Dat is 7 procent van de bevolking van deze twee wijken. Eén derde van de allochtonen in Bussum is van Marokkaanse afkomst. Eén zesde is van Turkse afkomst.

Specifieke Groepen

In het wijkprofiel is ook de categorie ‘Specifieke groepen’ terug te vinden. Hierin worden bewoners opgenomen die bekend zijn bij de verschillende instanties vanwege hun GGZ-achtergrond[2] of vanwege hun lichamelijke of verstandelijke beperking. In heel Bussum zijn er 828 mensen in behandeling met een GGZ-achtergrond. Hiervan woont meer dan de helft in de wijk Eng (522). In het centrum wonen 93 mensen die in behandeling zijn bij de GGZ-instelling Symfora.
Cijfers over het aantal vrijwilligers en mantelzorgers zijn niet voor handen of de verschillende organisaties beschouwen ze als onbetrouwbaar. Voor vrijwilligers kan het beste de landelijke schatting van 1 op 4 à 5 mensen worden gehanteerd. Voor Bussum zou dit betekenen dat er zo’n 7.000 mensen actief zijn als vrijwilliger. Dit kan zijn in de eigen wijk, in de gemeente of daarbuiten, bijvoorbeeld bij een landelijke organisatie. Van mantelzorgers wordt geschat dat er 30.000 zijn in de gehele regio Gooi en Vechtstreek.

Woningen

In heel Bussum staan 14.290 woningen. Hiervan zijn er 6.634 (46%) gebouwd voor 1945. In de periode 1945-1970 zijn er 5.278 (37%) woningen gebouwd. In de periode na 1970 zijn er 2.232 woningen (16%) gebouwd. Op basis van

[2] GGZ staat voor Geestelijke gezondheidszorg. Het betreft mensen die op dit vlak begeleiding dan wel ondersteuning behoeven.

deze gegevens kan gesteld worden dat de woningvoorraad in Bussum uit veel oude huizen bestaat.
Het grootste gedeelte van de woningvoorraad (72%) is koopwoning. In heel Bussum zijn 3.954 huurwoningen. Bijna al deze huurwoningen staan in de wijken Centrum (1.403) en Eng (2.087).

Onderwijs

In heel Bussum zijn 14 basisscholen en 5 scholen voor voortgezet onderwijs. Er is 1 school voor beroepsonderwijs in de omgeving, maar die ligt niet in Bussum. Er zijn 5 centra die kinderopvang bieden en er zijn 15 peuterspeelzalen.

2.2.2 WMO 1e Prestatieveld: Sociale samenhang en leefbaarheid

Het eerste prestatieveld in de WMO heeft als omschrijving: het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten. In dit veld hebben we verschillende categorieën opgenomen die een bijdrage leveren aan deze doelstelling, te weten: projecten, ontmoetingsplekken, het verenigingsleven en voorzieningen.

Als het voorzieningenaanbod in de wijken Centrum en Eng met elkaar vergeleken wordt, zien we dat veel voorzieningen in ongeveer gelijke mate voorkomen in beide wijken. Wel moet hierbij opgemerkt worden dat er in de wijk Eng 20 procent meer inwoners wonen (5.970) dan in het Centrum (4.805).

Ontmoetingsplekken

Ontmoetingsplekken voor jongeren wordt breed opgevat. Dit zijn zowel sportfaciliteiten als verenigingen en clubs waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten. Bij de ontmoetingsplekken[3] van jongeren is wel een numeriek verschil. Van de 5 ontmoetingsplekken in heel Bussum, zijn er 3 in de wijk Centrum en geen een in de wijk Eng. Hiertegenover staat dat er in de wijk Eng wel een trapveldje is, maar in het Centrum niet. Daarnaast zijn er meer sportfaciliteiten (9 ten opzichte van 6) in de wijk Eng en zijn er ook meer sportverenigingen te vinden (10 ten opzichte van 2). Men zou kunnen aannemen dat dit faciliteiten zijn waarvan jongeren gebruikmaken. De overige verenigingen (hobbyverenigingen) zijn weer meer te vinden in het Centrum (16 ten opzichte van 11).

Voorzieningen

Van de 16 culturele voorzieningen[4] zijn er 10 in het Centrum te vinden. De wijk Eng is met 4 voorzieningen beduidend minder bedeeld. In Eng zijn echter wel weer voorzieningen voor de jeugd, zoals twee kinderboerderijen. In het Centrum is dit er niet. In heel Bussum zijn 75 horecagelegenheden. De meeste bevinden zich in de wijk Centrum.

[3] Voor de telling van ontmoetingsplekken hebben we het document *Bussum in Beeld* gevolgd.

[4] Zoals muziekschool, bibliotheek en theater.

2.2.3 WMO 2e Prestatieveld: Preventieve voorzieningen voor kinderen, jeugdigen of ouders met problemen met opgroeien of opvoeden

Dit prestatieveld omvat de gemeentelijke taken, zoals aangegeven in de wet op de jeugdzorg:
- informatie en advies;
- signalering van problemen bij kinderen, jongeren en opvoeden;
- toegang en toeleiding tot gemeentelijk hulp aanbod;
- licht pedagogische hulp aan gezinnen;
- coördinatie van zorg op lokaal niveau.

Op basis van het document *Inventarisatie voorzieningen op het terrein van zorg voor de jeugd* is dit veld gevuld. Voor een beeld van de precieze invulling van de verschillende terreinen verwijzen we u naar dit document. Gesteld kan worden dat de gemeente Bussum in samenwerking met omliggende gemeenten op alle terreinen van dit prestatieveld een meervoudig aanbod heeft.

In de startnotitie WMO is te lezen dat op beleidsmatig en bestuurlijk niveau in regionaal verband wordt gewerkt aan het sluitend krijgen van de keten.
Voor dit veld is het niet zinvol om een vergelijking te maken tussen de wijken Centrum en Eng: de voorzieningen worden op gemeenteniveau dan wel regionaal niveau aangeboden voor alle inwoners van Bussum.

2.2.4 WMO 3e prestatieveld: Het geven van informatie en advies en cliëntondersteuning

Onder dit prestatieveld vallen de activiteiten die gericht zijn op het geven van informatie en advies, die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Deze informatievoorziening dient niet alleen te gaan over de voorzieningen die door de gemeente zelf worden geboden maar ook over het aanbod van de andere aanbieders.

In de gemeente Bussum is het zorgloket gevestigd in de hal van de gemeente. Het loket is een samenwerkingsverband tussen de gemeente, de welzijnsorganisatie Versa en zorgverzekeraar AGIS. Tevens wordt samengewerkt met het CIZ, Centrum Indicatiestelling Zorg.
Daarnaast heeft Versa een ouderenadviseurs in dienst. Voor de gehele regio is de MEE-organisatie actief. Deze organisatie is er voor iedereen met een beperking en is er voor vragen op het gebied van onderwijs, opvoeding, wonen, werken, sociale voorzieningen, inkomen, vervoer en vrije tijd.

2.2.5 WMO 4e prestatieveld: Ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers

In het WWZ uitvoeringsprogramma wordt aangegeven dat het vrijwilligerswerk en mantelzorg in Bussum georganiseerd dient te worden en zo mogelijk ondersteund. De gemeente vindt het noodzakelijk dat er voldoende kwantitatief en kwalitatief vrijwilligerswerk is. Ze willen dit bereiken met de volgende doelen:

- Een cultuuromslag binnen het vrijwilligerswerk bewerkstelligen.
- Een activiteitenpakket samenstellen, waarbij vernieuwing, verbreding en verjonging centraal staat.
- Netwerken onderhouden en instellen.
- Laagdrempelige geografische bereikbaarheid van het ondersteunings- en begeleidingspunt vrijwilligers realiseren.

Op dit moment worden in het wijkprofiel alleen de vrijwilligersorganisaties genoemd; het Bureau Vrijwilligerswerk en het Sportbureau van Versa. Daarnaast is het natuurlijk aannemelijk dat er bijvoorbeeld in het verenigingsleven ook vrijwilligers werken die niet bekend zijn bij de genoemde organisaties, maar wel begeleiding krijgen. Deze gegevens zijn niet in het profiel opgenomen.

2.2.6 WMO 5e prestatieveld: het bevorderen van deelname aan maatschappelijk verkeer van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem

Dit prestatieveld omvat een breed scala van mogelijke maatregelen. Het doel van deze maatregelen is deelname van de genoemde groepen aan het maatschappelijk verkeer bevorderen en zelfstandig functioneren van deze groep ondersteunen. In dit veld hebben we het volgende aanbod geïnventariseerd:
- projecten voor mensen met psychosociale problematiek;
- aanbod sociale activering;
- schuldhulpverlening;
- maatschappelijk werk;
- sociaal raadslieden;
- plekken RIBW;
- RIAGG (in Bussum heet dit Symfora).

Tot dusver zijn er bij ons geen projecten bekend voor mensen met psychosociale problematiek in Bussum. Wel is er aanbod sociale activering. In 2005 waren ongeveer 100 mensen via sociale zaken op zo'n plek werkzaam.

In de gemeente Bussum biedt men schuldhulpverlening en maatschappelijk werk. Tot op heden werken er nog geen sociaal raadslieden binnen de gemeente, maar dit zal op korte termijn gerealiseerd worden (begin 2006).

Het RIBW (Regionaal Instituut voor Beschermd Wonen) biedt woonplekken voor mensen met psychosociale problemen en legt huisbezoeken af bij mensen met psychosociale problemen die wel zelfstandig wonen. Het RIAGG is regionaal aanwezig.

2.2.7 WMO 6e prestatieveld: Voorzieningen voor ouderen, gehandicapten, chronisch psychiatrische patiënten en mensen met psychische of psychologische problemen

In dit veld gaat het om voorzieningen voor de genoemde doelgroepen, die het mogelijk maken dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en aan het maatschappelijk verkeer zo veel mogelijk deel kunnen nemen.
In het wijkprofiel staat informatie over rolstoeluitgave, scootmobielen en andere vervoersmiddelen. Tevens is informatie opgenomen over huishoudelijke zorg, thuiszorg, dagbesteding, maaltijdvoorzieningen en sociale alarmering.
Uit het profiel komt naar voren dat een groot deel van het gehele aanbod op gemeentelijk niveau terecht komt in de wijk Eng. Meer dan de helft van de rolstoelen en scootmobielen zijn naar bewoners van de wijk Eng gegaan. Ook wordt 65 procent van de ingezette uren thuiszorg aan mensen met een psychiatrische achtergrond verleend in Eng. Van het totale aanbod sociale alarmering wordt 60 procent in de wijk Eng verleend.

2.2.8 WMO 7e prestatieveld: Maatschappelijke opvang

Onder maatschappelijke opvang wordt verstaan: activiteiten bestaande uit het tijdelijk bieden van onderzoek, begeleiding, informatie en advies aan personen die door één of meerdere problemen, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.
Onder de WMO blijven de gelden voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang naar de centrumgemeente gaan. Hilversum is de centrumgemeente voor maatschappelijke opvang. De voorzieningen uit het wijkprofiel overstijgen daarom de gemeente Bussum en ook de wijken Centrum en Eng. Bewoners van Bussum kunnen gebruikmaken van maatschappelijke opvang in de regio.

2.2.9 WMO 8e prestatieveld: Bevorderen openbare geestelijke gezondheidszorg

Het beleidsterrein openbare geestelijke gezondheidszorg wordt in de startnotitie WMO als volgt omschreven: het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ), het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen, het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg.
In het wijkprofiel is het Vangnet en Advies opgenomen als initiatief om risicofactoren binnen OGGZ te signaleren en te bestrijden. Dit is een samenwerkingsverband van GGD[5], Symfora, RIBW en Versa. Het wordt gecoördineerd door de GGD. Daarnaast is in het wijkprofiel bij “initiatieven om kwetsbare

[5] GGD: Gewestelijke Gezondheid Dienst (GGD Gooi- en Vechtstreek).

personen en risicogroepen te bereiken en te begeleiden" een telefooncirkel opgenomen. Deze telefooncirkel heeft zowel een controle- als gezelschapsfunctie voor alleenwonenden.

2.2.10 WMO 9e prestatieveld: Het bevorderen van verslavingsbeleid

Onder verslavingsbeleid worden activiteiten bestaande uit ambulante hulpverlening verstaan, gericht op verslavingsproblemen. Maar ook preventie van verslavingsproblemen, inclusief activiteiten voor bestrijding van overlast door verslaving vallen hieronder. Dit terrein is de verantwoordelijkheid van de centrumgemeente Hilversum, die in samenspraak met de regiogemeenten de gelden inzet. In Bussum zijn drie AA-groepen bij de Jellinek. De overige activiteiten worden vanuit Hilversum uitgevoerd.

2.3 Aandachtspunten en conclusie

Het wijkprofiel moet, zoals eerder gesteld, worden opgevat als een groeidocument. Op dit moment ligt er een eerste inventarisatie van het voorzieningenaanbod. De inventarisatie volgt de prestatievelden van de WMO. Het wijkprofiel heeft alleen waarde als het periodiek geactualiseerd wordt en als het een rol krijgt als naslagwerk bij het opstellen van (nieuw) beleid.

2.3.1 Aandachtspunten

In dit stadium van het wijkprofiel is het niet goed mogelijk om gedetailleerde conclusies te trekken. Wel zien we een aantal aandachtspunten.

Vergrijzing

Zoals reeds gesteld is de vergrijzing in Bussum hoog. De ouderen die er zijn, worden natuurlijk steeds ouder. De groep ouderen is geen homogene groep. De jongere ouderen (65+) hebben andere (ondersteunings)behoeften dan de oudere ouderen (80+). Het is daarom raadzaam om in de toekomst deze verschillende groepen en het bijbehorende voorzieningenaanbod in het profiel terug te laten komen.

Woningen

Naast de vergrijzing, komt uit het wijkprofiel nog een aantal zaken naar voren: Bussum heeft veel oude huizen, een groot bestand koopwoningen en erg veel eenpersoonshuishoudens. Dit in combinatie met een grote vergrijzing geeft een aantal aandachtpunten: woningen zullen naarmate de bewoners ouder worden, maar nog wel zelfstandig blijven wonen, moeten worden aangepast. Voor de oude woningen zullen de aanpassingen ingrijpender zijn. Het lijkt een logische aanname dat de hoge vergrijzing in Bussum en het hoge percentage eenpersoonshuishoudens met elkaar samenhangen: ouderen wonen na het verlies van hun partner alleen. Door afnemende mobiliteit en gevoelens van onveiligheid 's avonds kunnen deze ouderen in een isolement raken. Het lijkt raadzaam als de gemeente Bussum, het ouderenwerk en vrijwilligersorganisaties in deze kwestie een vinger aan de pols houden.

Vrijwilligers Op dit moment worden in het wijkprofiel alleen de vrijwilligersorganisaties genoemd. Het is echter aannemelijk dat bijvoorbeeld in het verenigingsleven ook ‘onbekende’ vrijwilligers werken die wel begeleiding krijgen. Die gegevens zijn niet in het profiel opgenomen. In het kader van de doelstellingen die geformuleerd zijn voor het vrijwilligersbeleid is het raadzaam voor de gemeente Bussum om hier wel zicht op te krijgen.

Mantelzorgers In het profiel is opgenomen dat er ongeveer 30.000 mantelzorgers zijn in de Gooi en Vechtstreek. De definitie van mantelzorgers is echter heel breed en varieert van mensen die af en toe boodschappen doen tot mensen die 24-uurs zorg verlenen. 13 procent van de totale bevolking in het Gooi geeft meer dan drie maanden of meer dan 8 uur per dag mantelzorg. Het is vooral deze groep mantelzorgers voor wie ondersteuning van belang zal zijn.

Eng Het voorzieningenaanbod tussen Eng en Centrum loopt naast de in dit hoofdstuk genoemde verschillen, gelijk op. Hierbij is wel de kanttekening geplaatst dat Eng meer inwoners heeft. Een ander kenmerk van Eng dat uit het wijkprofiel naar voren komt, is dat de kwetsbare groepen er wonen. Tevens wonen er meer 65-plussers in Eng dan in Centrum. In Eng ligt het percentage op 25 en in Centrum op 15.

2.3.2 Conclusie

Uit de eerste inventarisatie zoals die er nu ligt, wordt duidelijk dat er voor elk prestatieveld meerdere voorzieningen worden aangeboden. De hiaten doen zich alleen voor bij specifieke voorzieningen zoals: de wijkcoördinator, mantelzorgadviseur, tijdelijke opvang, dag- en nachtopvang slachtoffers huiselijk geweld en vrouwenopvang.

Op dit moment is er van veel voorzieningen nog geen informatie opgenomen over de omvang van het aanbod, de precieze aard van het aanbod en het aantal gebruikers. Niet al deze informatie hoort in het wijkprofiel thuis. In het wijkprofiel hebben wel de aantallen gebruikers een plek, maar het achterliggende document, dat de gemeente momenteel opstelt, dient informatie te bevatten over de omvang en aard van het aanbod.
Op basis van het wijkprofiel en het achterliggende document kan de gemeente bezien welke voorzieningen uitgebreid moeten worden of anders moeten worden ingericht bijvoorbeeld bij geen of te weinig gebruikers.

2.4 Tot slot: hoe nu verder?

De gemeente Bussum wil de wijkmonitor inzetten als vraaggericht en structureel middel om de behoeften en preferenties van inwoners periodiek te inventariseren. Het wijkprofiel maakt deel uit van de monitor. Het moet het voorzieningenaanbod in kaart brengen dat naast de behoeften en preferenties van de bewoners gelegd kan worden. Hieronder zetten we de stappen uiteen

die ons inziens genomen dienen te worden om het wijkprofiel een structureel karakter te geven.

Stap 1
Het wijkprofiel moet gaan leven bij verschillende actoren. We denken hierbij aan beleidsmedewerkers en zorgaanbieders. Een eerste stap is om het profiel te sturen naar de actoren en hun te vragen de ontbrekende informatie aan te vullen. Het betreft hier vooral informatie over gebruikers en af en toe informatie over het aanbod. Het wijkprofiel dient de kerninformatie te bevatten. In het achterliggende document kan informatie worden opgenomen over de precieze aard van het aanbod en de doelstellingen daarbij.

Stap 2
Het gevaar van het wijkprofiel is dat het in de vergetelheid raakt. Als het na een tijd in herinnering komt, heeft het zijn waarde verloren, omdat iedereen vermoedt dat de informatie achterhaald is. Onze indruk is dat veel informatie uit het wijkprofiel ook voor andere doeleinden, zoals jaarlijkse verantwoording en voortgangsrapportages van instellingen, verzameld en aangeleverd wordt. Het is uiteraard niet wenselijk dat alle zorgaanbieders en beleidsmedewerkers jaarlijks wordt gevraagd om apart voor het profiel informatie aan te leveren. Het wijkprofiel moet niet gezien gaan worden als het zoveelste document dat om vulling vraagt, maar moet de status krijgen van de bundeling van alle informatie. We stellen daarom voor om de (jaarlijkse) verantwoording zo op te stellen dat informatie voor het wijkprofiel direct overgenomen kan worden. Op deze manier kan het wijkprofiel als eerste naslagwerk gebruikt worden bij ontwikkeling of verantwoording van beleid.

Stap 3
Stap 3 is vervolgens iemand bij de afdeling Welzijn aanwijzen die het wijk-profiel op basis van documentatie actueel houdt. Ook kan deze persoon bij zorgaanbieders aan de bel trekken als blijkt dat bepaalde informatie niet geleverd is of velden verouderd dreigen te raken. Het actualiseren van het wijkprofiel dient ons inziens jaarlijks te gebeuren. De meest ideale situatie zou zijn dat als Ruimtelijke Ordening een extra speelplek realiseert, dat dan de contactpersoon die het wijkprofiel beheert hiervan een mail krijgt. Dan kan het direct in het wijkprofiel gezet worden, vergezeld van een nieuwe peildatum.

Stap 4
Het wijkprofiel volgt de velden van de WMO. Bij elk beleidsstuk over de WMO kan het derhalve als informatiebron dienen en als bijlage. Hoe vaker men het wijkprofiel langs ziet komen des te meer gaat het leven en blijft het gevuld.

Stap 5
Voor de volledigheid is het aan te raden om het wijkprofiel uit te breiden met informatie over de overige wijken. Velden die in dat geval uitgebreid dienen te worden zijn: 1) ‘kenmerken bewoners en leefklimaat’, 2) WMO veld 1 en 7) WMO veld 6. De overige velden behoeven alleen uitbreiding als de gebruikersaantallen op wijkniveau geleverd kunnen worden.

3 BEWONERSENQUÊTE

3.1 Inleiding

Om de vraag naar voorzieningen en diensten op het terrein van wonen, welzijn en zorg in kaart te brengen, is een enquête onder bewoners van de wijken Centrum en Eng uitgezet. In de enquête is gevraagd naar de mening van bewoners over het woon- en leefklimaat in de wijk, hun tevredenheid met het aanbod van voorzieningen en diensten, hun hulpbehoefte en hun behoefte aan informatie over deze voorzieningen.

In een begeleidende brief bij de enquête stond het doel van het onderzoek uitgelegd. Bewoners die behoefte hadden aan hulp bij het invullen van de enquête konden, terecht bij de gemeente. Tevens waren er twee inloopspreekuren, één in Centrum en één in Eng, waar bewoners hulp konden krijgen. Voor Turken en Marokkanen was de tekst over de inloopspreekuren en hulpmogelijkheden vertaald. Van de inloopspreekuren is niet veel gebruik gemaakt. Het spreekuur in Eng is door zeven mensen bezocht; in Centrum zijn geen mensen op het spreekuur langs geweest. De gemeente is wel veel gebeld, met name door respondenten die vragen hadden over de indeling in wijken.

In dit hoofdstuk komen de resultaten van de bewonersenquête aan de orde. In paragraaf 3.2 wordt de respons op de enquête behandeld, in paragraaf 3.3 bespreken we de kenmerken van de respondenten en in paragraaf 3.4 komen de kenmerken van hun woning en woonomgeving aan de orde. Paragraaf 3.5 gaat in op de mening van de respondenten over het woon- en leefklimaat. In paragraaf 3.6 komt de tevredenheid over WWZ-voorzieningen aan de orde. In paragraaf 3.7 en 3.8 komen achtereenvolgens de behoefte aan hulp en de behoefte aan informatie over WWZ-voorzieningen aan bod. Paragraaf 3.9 gaat in op de mening van ouderen. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een conclusie.

3.2 Respons

In totaal zijn er 13.000 enquêtes verstuurd naar inwoners van Bussum. Er zijn 5.000 enquêtes verstuurd naar bewoners van Centrum, 6.000 naar bewoners van Eng. Er zijn 2.000 enquêtes verstuurd naar huishoudens die aan de rand van beide wijken wonen, omdat zij ook gebruikmaken van de voorzieningen in deze twee wijken. Er zijn 3506 enquêtes ingevuld teruggestuurd. Dit betekent een respons van 27 procent. Voor een schriftelijke enquête is dit een redelijk goede respons.

Ruim een derde van de respondenten (37,3%) woont in het centrum of zou gezien de woonlocatie aangewezen zijn op de voorzieningen in het centrum.

De overige 62,7 procent van de respondenten woont in Eng of is gezien de postcode aangewezen op de voorzieningen in de wijk Eng. Relatief gezien hebben meer bewoners uit de Eng de enquête ingevuld dan bewoners uit Centrum. Van het totaal aantal inwoners uit deze twee wijken, woont 43 procent in Centrum en 57 procent in Eng (zie tabel 3.1).

Tabel 3.1 Respons naar wijk

	Percentage respons	Aantal inwoners	Percentage inwoners
Centrum	37	9720	43
Eng	63	12810	57

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

3.3 Wie hebben er gereageerd?

In deze paragraaf beschrijven we de huishoudenskenmerken van de respondenten en kenmerken van hun woonsituatie.

Huishoudenskenmerken

Samenstelling

Een derde van de respondenten is alleenwonend en ruim een derde vormt een huishouden bestaande uit twee volwassenen zonder kinderen (zie tabel 3.2). Een kwart van de respondenten maakt deel uit van een huishouden met twee volwassenen met kinderen. Drie procent van de respondenten vormt een eenoudergezin.

Tabel 3.2 Huishoudenssamenstelling van respondenten

	Centrum		Eng		
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	% geheel Bussum cijfers CBS
Alleenwonend	429	33,6	710	33,3	40,5
Twee volwassenen zonder kinderen	429	33,6	780	36,5	28,0
Twee volwassenen met kinderen	337	26,4	535	25,1	25,5
Een volwassene met kinderen	39	3,1	71	3,3	5,5
Anders	43	3,4	39	1,8	0,5
Totaal	1277	100,0	2135	100,0	100,0

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005 + CBS, Statline

Leeftijd

De enquête is ingevuld door volwassenen. Hierdoor is de categorie ‘jonger dan 20 jaar’ beduidend kleiner dan in geheel Bussum. Wanneer we corrigeren voor deze scheefheid, blijkt dat voor beide wijken geldt dat er relatief gezien iets meer ouderen in de responsgroep zitten (zie tabel 3.3).

Tabel 3.3 Leeftijdsopbouw van de respondenten

	Enquete				CBS	
	Aantal respondenten uit Centrum	% respondenten uit Centrum	Aantal respondenten uit Eng	% respondenten uit Eng	% Centrum	% Eng
20-64	875	71,6	1281	61,1	79,0	67,2
65+	347	28,4	817	38,9	21,0	32,8
Totaal	1222	100	2098	100	100	100

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005 + CBS, Statline

Afkomst

Om een beeld te krijgen van de afkomst van de respondenten, is in de enquête gevraagd naar de bevolkingsgroep waartoe de respondenten zichzelf rekenen. Tabel 3.4 laat zien dat veruit het grootste deel van de respondenten zich tot de Nederlandse bevolkingsgroep rekent. Aangezien in de enquête niet gevraagd is naar etniciteit, laten de cijfers zich lastig vergelijken met de cijfers voor heel Bussum. Het aantal respondenten dat zich niet tot de Nederlandse bevolkingsgroep rekent, is erg klein. Hierdoor is het niet mogelijk om in het vervolg van dit hoofdstuk uitspraken te doen over de mening en wensen van allochtonen.

Tabel 3.4 Respons naar bevolkingsgroep

	Centrum		Eng	
	Aantal	**Percentage**	**Aantal**	**Percentage**
Nederlandse	1250	98,0	2105	98,4
Turkse	1	0,1	5	0,2
Marokkaanse	4	0,3	6	0,3
Surinaamse	0	0,0	2	0,1
Antilliaanse	0	0,0	1	0,0
Anders	20	1,6	21	1,0
Totaal	1275	100,0	2140	100,0

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

Inkomen

In de enquête is gevraagd naar het netto huishoudensinkomen per maand. Gegevens over inkomen moeten altijd met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, omdat bewoners niet altijd exact hun netto-inkomsten per maand weten en deze bijvoorbeeld verwarren met de bruto-inkomsten. Volgens de cijfers van het Centraal Planbureau bedraagt een modaal inkomen in 2005 ongeveer 29.000 euro per jaar. Omgerekend is dat ruim 1.800 euro netto per maand.

Het inkomensniveau van de bewoners van Centrum ligt iets hoger dan van de bewoners van Eng. In Centrum heeft ongeveer 35 procent een inkomen onder modaal, in Eng is dat 40 procent. In Centrum heeft 29 procent een inkomen hoger dan 3000 euro netto per maand, in Eng ligt dit percentage iets boven de 20 procent.

Bovenstaande cijfers hebben inzicht gegeven in de kenmerken van de respondenten. De huishoudens die de enquête hebben ingevuld, vertonen grote overeenkomsten met de volwassen inwoners van de wijken Centrum en Eng. Dat wil zeggen: er zijn geen grote afwijkingen gevonden tussen de responsgroep en de populatie. Dit betekent dat de respondenten representatief zijn voor de totale bevolking van de twee wijken.

3.4 Kenmerken van woning en woonomgeving

Woonduur

Van de respondenten woont 37 procent in Centrum, 63 procent woont in Eng. Een groot deel van de respondenten woont al geruime tijd in de Bussumse wijken Centrum en Eng. In Centrum wonen de huishoudens gemiddeld korter dan in Eng (zie tabel 3.5).

Tabel 3.5 Woonduur in Centrum en Eng

	Centrum		Eng	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Korter dan twee jaar	127	10,2	119	5,8
Twee tot vijf jaar	188	15,1	185	9,0
Vijf tot tien jaar	167	13,4	254	12,4
Tien jaar of langer, namelijk…	764	61,3	1494	72,8
Totaal	1246	100,0	2052	100,0

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

Woning-aanpassingen

Het grootste deel van de respondenten woont zelfstandig (zie tabel 3.6). Bij acht procent van de respondenten zijn aanpassingen in de woning aangebracht.

Tabel 3.6 Woont u zelfstandig?

	Centrum		Eng	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Ja	2134	98,2	2134	98,2
Nee, in een zorgcentrum	20	0,9	20	0,9
Nee, in een centrum voor begeleid wonen	1	0,0	1	0,0
Anders	19	0,9	19	0,9
Totaal	2174	100,0	2174	100,0

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

3.5 Mening over woon- en leefklimaat

De bewoners van de beide wijken zijn over het algemeen tevreden met hun wijk. Driekwart van de respondenten is tevreden tot zeer tevreden. Tabel 3.7 laat zien dat respondenten uit Eng iets vaker tevreden zijn dan respondenten uit Centrum. Ondanks de grote tevredenheid zijn bewoners op onderdelen minder positief. Een tekort aan parkeerplaatsen noemen velen bij de open antwoorden. Een paar citaten uit de open antwoorden van de enquête:
“Er staan veel auto’s in de straat geparkeerd die niet van directe buren zijn.”
“Een grote ergernis is dat bewoners uit andere straten hier komen parkeren.”

Ook hondenpoep en onderhoud van de groenvoorzieningen worden genoemd, bijvoorbeeld: “Het gemaaide gras wordt niet opgeruimd” en “Er ligt erg veel hondenpoep op de stoepen.”

Tabel 3.7 Tevredenheid met de wijk in percentages

	Percentage Centrum (N=1276)	Percentage Eng (N=2132)
Zeer tevreden	15,8	14,5
Tevreden	57,6	61,1
Neutraal	17,6	17,1
Ontevreden	7,0	6,1
Zeer ontevreden	2,0	0,9
Weet niet/n.v.t.	0,0	0,3
Totaal	100,0	100,0

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

De inwoners van de twee wijken voelen zich over het algemeen veilig in hun wijk: ruim de helft van de inwoners is positief over de veiligheid in de wijk. Ongeveer zeven procent van de inwoners van beide wijken geeft een negatief oordeel over het gevoel van veiligheid in de wijk. Figuur 3.1 geeft een beeld van het oordeel van de respondenten over onderwerpen die leven in de wijk. Het figuur laten zien dat bewoners uit Eng over het algemeen positiever zijn dan bewoners uit Centrum. De respondenten uit beide wijken zijn positief over de bereikbaarheid van de wijken met eigen vervoer, de sfeer in de wijken en het algemeen aanzien. In Eng zijn de respondenten positief over de aanwezigheid van groenvoorzieningen.

De respondenten uit Centrum zijn erg negatief over de parkeermogelijkheden. Dit gaat zowel om de hoeveelheid parkeerplaatsen als de parkeertarieven in Centrum. In Eng zijn bewoners negatief over het onderhoud van de openbare ruimte. In beide wijken zijn de respondenten negatief over de verkeersveiligheid in het algemeen en die van fietsers en voetgangers in het bijzonder.

Figuur 3.1 Positieve en negatieve aspecten van de wijken Centrum en Eng

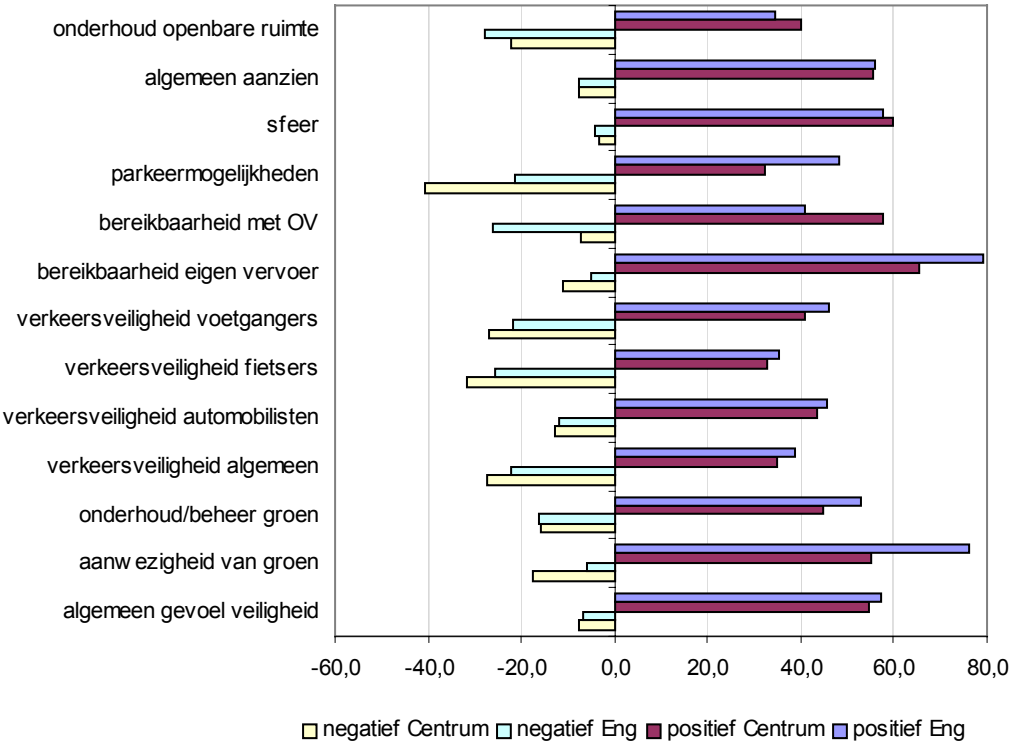

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

Top 5 positieve en negatieve aspecten per wijk

Centrum	%	Eng	%
Positief			
Bereikbaarheid eigen vervoer	65,3	Bereikbaarheid eigen vervoer	79,1
Sfeer in de wijk	59,7	Aanwezigheid van groen	76,0
Bereikbaarheid met OV	57,8	Sfeer in de wijk	57,7
Algemeen aanzien	55,7	Algemeen gevoel veiligheid	57,4
Aanwezigheid van groen	54,9	Algemeen aanzien	56,2
Negatief			
Parkeermogelijkheden	40,5	Onderhoud openbare ruimte	27,8
Verkeersveiligheid fietsers	31,8	Bereikbaarheid met OV	25,9
Verkeersveiligheid algemeen	27,4	Verkeersveiligheid fietsers	25,7
Verkeersveiligheid voetgangers	36,8	Verkeersveiligheid algemeen	22,2
Onderhoud openbare ruimte	22,4	Verkeersveiligheid voetgangers	21,8

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

De bereikbaarheid met eigen vervoer wordt door de respondenten uit beide wijken het meest positief beoordeeld. Verder komen de aanwezigheid van groen, sfeer in de wijk en het algemeen aanzien van de wijk in alle wijken in de top 5 voor.

Veiligheid

Ruim een derde van de respondenten (37 procent) voelt zich wel eens onveilig in de wijk. In Centrum ligt dit percentage hoger, namelijk 43 procent, in Eng is het 35 procent. Met name het verkeer, de hangjongeren en de geluidsoverlast veroorzaken gevoelens van onveiligheid bij inwoners.

Buurtbinding

Bijna twee derde van de inwoners (63%) voelt zich verbonden met de wijk waarin ze wonen. Dit percentage geldt zowel voor Centrum als voor Eng. Mensen voelen zich verbonden met de buurt doordat ze er al lang wonen en daardoor vrienden en kennissen in de buurt hebben wonen: “We wonen dichtbij de kinderen, dat is belangrijk voor ons. “We wonen hier al zo lang dat we iedereen al lang en goed kennen. Buren zijn eigenlijk vrienden.” “Ik voel me verbonden want ik ben lid van de buurtvereniging.” Ook de school van de kinderen wordt vaak genoemd als reden voor de buurtbinding. “De kinderen gaan naar school en via school kom je in contact met andere buurtbewoners.” Bewoners die geen verbondenheid met de buurt hebben, geven aan dat dat komt omdat ze nog niet lang in de buurt wonen, of omdat ze er geen behoefte aan hebben. Ook de afwezigheid van winkelvoorzieningen en het verenigingsleven wordt als argument aangevoerd: “Er is geen middenstand in de wijk aanwezig” en “er zijn geen verenigingen in de wijk.” Deze argumenten worden met name door inwoners van de wijk Eng genoemd.

Burencontact

Een groot deel van de respondenten heeft redelijk tot goed contact met de mensen uit de buurt. Driekwart geeft aan elkaar te groeten, vijftien procent komt regelmatig bij elkaar over de vloer. Acht procent zegt (bijna) geen contact met de buurtbewoners te hebben. De percentages van Centrum en Eng zijn vrijwel gelijk. Een ruime meerderheid (90%) is tevreden met het contact met de buren. Dat betekent dat ook de mensen die bijna geen contact met hun buurtgenoten hebben, hier tevreden over zijn. De volgende citaten gaan over het contact met de buren: “We groeten elkaar en dat is genoeg”. “We laten elkaar met rust en helpen elkaar indien nodig.” “De buren zorgen echt goed voor ons”. Tien procent is ontevreden over het contact. Van hen woont twee derde in de wijk Eng, een derde woont in Centrum.

3.6 Voorzieningen en diensten WWZ

In het wijkprofiel is geconstateerd dat er tussen de wijken Centrum en Eng verschillen bestaan in de aanwezigheid van voorzieningen. Zo blijkt uit het wijkprofiel bijvoorbeeld dat er in Eng geen ontmoetingsplekken zijn en dat er in Centrum beduidend minder sportverenigingen zijn dan in Eng. In de enquête is aan de bewoners gevraagd of zij voor een aantal voorzieningen kunnen aangeven of deze voorziening in hun wijk aanwezig is, of ze er gebruik van maken en of ze er tevreden over zijn. De voorzieningen zijn ingedeeld in twaalf type voorzieningen. Per type voorziening zijn voorbeelden genoemd om voor de respondenten duidelijk te maken aan welke soort voorzieningen zij kunnen denken. In tabel 3.8 staan de voorzieningen en de voorbeelden genoemd.

Bovendien hebben we aangegeven onder welk WMO-prestatieveld deze voorzieningen vallen, zodat de koppeling met de WMO kan worden aangebracht. Zie voor een uitleg van de WMO-prestatievelden het wijkprofiel en hoofdstuk 2. In deze paragraaf bespreken we de resultaten per type voorziening. In bijlage 1 staan de tabellen die bij deze resultaten horen.

Tabel 3.8 Type voorzieningen en voorbeelden

Type voorzieningen		In de enquête genoemde voorbeelden
Zorgvoorzieningen	(5+6)	thuiszorg, Jeugdzorg, verzorgingstehuis et cetera
Voorzieningen voor kinderen	(1+2)	kinderopvang, speelplekken et cetera
Voorzieningen voor jongeren	(1+2)	hangplekken, honken et cetera
Voorzieningen voor ouderen	(3+6)	ouderenadviseur, WVG-vervoer et cetera
Voorzieningen voor gehandicapten	(3+6)	WVG-vervoer, dagopvang et cetera
Voorzieningen gericht op allochtonen	(1+4)	taalcursussen, verenigingen et cetera
Welzijnsvoorzieningen	(1+3)	wijkontmoetingscentra, buurthuizen et cetera
Culturele voorzieningen	(1)	bibliotheek, theater, muziekschool et cetera
Vrijetijdsvoorzieningen	(1)	cursusaanbod, sport et cetera
Winkels, postkantoor, bank	(1)	Geen voorbeelden genoemd
Horecagelegenheden	(1)	restaurant, café et cetera
Cursusaanbod educatief	(1)	opvoedcursus, computercursus, EHBO et cetera

Zorg-voorzieningen

Zestig procent van de respondenten geeft aan dat er zorgvoorzieningen in de wijk aanwezig zijn (bijvoorbeeld thuiszorg, jeugdzorg, verzorgingstehuizen). Bijna een derde weet niet of die voorzieningen aanwezig zijn. In Centrum is het percentage dat niet weet of die voorzieningen aanwezig zijn hoger (44%). Ruim zeventig procent van de inwoners van Eng zegt dat er zorgvoorzieningen in hun wijk aanwezig zijn.
De overgrote meerderheid (89%) maakt geen gebruik van de zorgvoorzieningen. Van de bewoners die ze wel gebruiken, zegt veertig procent dat wekelijks te doen. Ruim een kwart maakt er jaarlijks gebruik van. Bijna een vijfde maakt dagelijks gebruik van de zorgvoorzieningen. In Centrum maakt 15 procent dagelijks gebruik van de zorgvoorzieningen en 36 procent wekelijks. In Eng is het respectievelijk 18 en 44 procent.
De tevredenheid over de zorgvoorzieningen is groot. In zowel Centrum als Eng is bijna zeventig procent tevreden over de zorgvoorzieningen. In Centrum is vijf procent ontevreden over de voorzieningen, in Eng is dit drie procent.

Kinderen

Bijna zestig procent van de respondenten geeft aan dat er voorzieningen voor kinderen, zoals kinderopvang en speelplekken, in de wijken aanwezig zijn. In Centrum geeft ruim twintig procent aan dat er geen voorzieningen voor kinderen aanwezig zijn, terwijl deze volgens het wijkprofiel wel aanwezig zijn. Bijna de helft van de respondenten uit Centrum zegt dat er wel voorzieningen voor kinderen aanwezig zijn. In Eng geeft bijna twee derde aan dat er voorzieningen voor kinderen zijn.
Veertig procent van de bewoners is tevreden over de voorzieningen voor kinderen, ruim een kwart is ontevreden. Dit laatste komt vooral door de afwezigheid van deze voorzieningen in de wijk Centrum. Hier is namelijk dertig procent ontevreden met de voorzieningen voor kinderen.

Jongeren

Voor jongeren zijn weinig voorzieningen in Bussum, zo is gebleken uit het wijkprofiel. Van de respondenten geeft een derde aan dat er geen voorzieningen voor jongeren zijn. In Centrum ligt dit percentage iets hoger en in Eng iets lager, respectievelijk 38 en 27 procent.
De voorzieningen voor jongeren worden gemist in Bussum. Ruim de helft van de inwoners is ontevreden over deze voorzieningen. Uit opmerkingen van bewoners op de enquête blijkt dat de ontevredenheid vooral voortkomt uit het feit dat de jongeren door de afwezigheid van voorzieningen, doelloos rondhangen op straat. Dat geeft anderen weer een onveilig gevoel. In Centrum is de ontevredenheid met de voorzieningen voor jongeren het hoogst: zestig procent is er ontevreden over. In Eng is dit percentage 46 procent.

Ouderen

Nog geen kwart van de respondenten geeft aan dat er voorzieningen voor ouderen in de wijken Centrum en Eng aanwezig zijn. Van alle respondenten van 65 jaar en ouder gebruikt 88 procent nooit voorzieningen voor ouderen. Vijf procent maakt maandelijks gebruik van deze voorzieningen. In Eng wordt gemiddeld iets vaker gebruik gemaakt van de voorzieningen voor ouderen. Dit komt met name door de aanwezigheid van deze voorzieningen in Eng. In deze wijk staan twee verzorgingstehuizen die ook voor niet-bewoners openstaan voor activiteiten en maaltijden. Een derde van de gebruikers van de ouderenvoorzieningen is er tevreden over.

Gehandicapten

Driekwart van de respondenten weet niet of er voorzieningen voor gehandicapten in de wijken aanwezig zijn. Volgens vijftien procent zijn deze voorzieningen er wel. Van de mensen die ze gebruiken, zijn er evenveel tevreden als ontevreden (20%). Veruit het grootste deel is neutraal over de voorzieningen voor gehandicapten.

Allochtonen

Voor veel inwoners is het onduidelijk of er voorzieningen voor allochtonen in de wijken aanwezig zijn. De voorzieningen worden weinig gebruikt.

Welzijn

Een meerderheid van de respondenten (58%) geeft aan dat er welzijnsvoorzieningen, zoals wijkontmoetingscentra en buurthuizen, aanwezig zijn in de wijken. Er is een duidelijk verschil tussen beide wijken: in Centrum ligt dit percentage lager (38%) en in Eng hoger (70%). Dit is een opmerkelijk verschil, want uit het wijkprofiel blijkt dat in beide wijken welzijnsvoorzieningen aanwezig zijn.

Dertien procent van de inwoners gebruikt de welzijnsvoorzieningen. Ook voor het gebruik van deze voorzieningen geldt dat er een verschil is tussen de wijken: in Eng wordt meer gebruikgemaakt van de welzijnsvoorzieningen dan in Centrum. De tevredenheid over de voorzieningen verschilt niet per wijk: 42 procent van de inwoners is tevreden over de voorzieningen. In Centrum zijn relatief gezien iets meer mensen ontevreden over de welzijnsvoorzieningen. Dit heeft, net als bij de andere voorzieningen, met name te maken met de afwezigheid van de welzijnsvoorzieningen in die wijk.

Cultuur

Een kwart van de respondenten geeft aan dat er geen culturele voorzieningen (bijvoorbeeld bibliotheek, theater, muziekschool) aanwezig zijn in de wijk. Met name in de wijk Eng ontbreken deze voorzieningen. Hier zijn dan ook de minste mensen tevreden over de culturele voorzieningen (56% tegenover 71% in Centrum). De meeste mensen die deze voorzieningen gebruiken, doen dat maandelijks of jaarlijks.

Vrije tijd

Over de vrijetijdsvoorzieningen (cursusaanbod, sportvoorzieningen) zijn de meeste mensen wel tevreden. In Eng zijn volgens de inwoners meer van dit soort voorzieningen dan in Centrum. Toch zijn de inwoners van Centrum relatief vaker tevreden met de voorzieningen dan de inwoners van Eng, respectievelijk 59 en 56 procent.

Winkels

Het zal niet verbazen dat voorzieningen zoals winkels, postkantoor en bank het meest worden gebruikt. Deze voorzieningen zijn in de gemeente Bussum, met name in Centrum, veel aanwezig. In Eng zijn minder voorzieningen aanwezig en vooral over de sluiting van het postkantoor en de bank zijn mensen ontevreden. Ondanks het feit dat er in Eng minder voorzieningen zijn, is nog steeds driekwart van de inwoners van Eng tevreden met deze dagelijkse voorzieningen. In Centrum ligt dit percentage op 82 procent.

Horeca

Voor horecagelegenheden geldt, net als voor winkels, postkantoor en bank, dat deze met name te vinden zijn in Centrum. Inwoners van Eng zijn minder tevreden over de horecavoorzieningen dan inwoners van Centrum (respectievelijk 42 en 63%). In de open antwoorden geven respondenten aan dat een leuk café wordt gemist. “Er zijn met name cafés voor jongeren, maar een soort ‘pub’ is er niet en dat mis ik.” Ook andere horecagelegenheden ontbreken volgens sommige respondenten: “Een leuke horecagelegenheid, in de vorm van een grand-café is een ernstig tekort. Een plek waar je door de week en in het weekend lekker een hapje kunt eten of een kopje koffie kunt drinken.”

Cursusaanbod

Een derde van de respondenten geeft aan dat er educatieve cursussen (bijvoorbeeld EHBO, computer- en opvoedcursussen) worden aangeboden in de wijken. Ruim de helft van de inwoners weet niet of dit soort cursussen worden aangeboden. Een klein percentage maakt gebruik van deze cursussen (8%).

Uit bovenstaande is gebleken dat in de wijken Centrum en Eng diverse soorten voorzieningen aanwezig zijn. Sommige voorzieningen worden relatief veel gebruikt, zoals winkels, postkantoor, bank, horecagelegenheden en culturele voorzieningen. De frequentie van het gebruik wisselt. Ook zijn er voorzieningen die relatief weinig worden gebruikt, zoals voorzieningen voor allochtonen en educatieve cursussen. Het meest tevreden zijn de inwoners over de winkels (77%), de zorgvoorzieningen (69%) en de culturele voorzieningen (63%). Het meest ontevreden zijn ze over de voorzieningen voor jongeren (51%), voorzieningen voor kinderen (27%) en voorzieningen voor allochtonen (21%).

Wensen

Dat er ontevredenheid heerst over de voorzieningen voor jongeren en kinderen, komt met name doordat bewoners vinden dat er te weinig van deze voorzieningen zijn. Veel bewoners geven aan dat ze graag vaker gebruik zouden willen maken van voorzieningen voor jongeren en kinderen, maar dat dat niet kan omdat er te weinig van deze voorzieningen zijn. Dit is vooral in Centrum het geval. In Eng worden naast voorzieningen voor kinderen, dagelijkse voorzieningen als winkels, postkantoor en bank, horecagelegenheden en culturele voorzieningen gemist. Bij de culturele voorzieningen worden met name een bibliotheek en een filmhuis regelmatig genoemd.

Basale behoeften, preferenties

Basale behoeften zijn behoeften van mensen die, wanneer ze niet gerealiseerd worden, hun welzijn aantast; mensen lijden eronder (in fysieke of psychologische zin). Het gaat dan om behoeften als eten, drinken, warmte, veiligheid, contact, deel uitmaken van een gemeenschap, het hebben van een zinvolle dagbesteding. Het gaat hier om ‘min of meer’ universele behoeften.

De gemeente moet signalen die erop wijzen dat mensen hun basale behoeften niet meer kunnen bevredigen, ernstig nemen. Maar er kan niet gezegd worden dat een persoon een basale behoefte heeft aan een winkel, een café, of een specifieke cursus. Wel kan men spreken van basale behoefte in relatie tot voorzieningen: een winkel, café in de buurt kan voor sommige mensen een middel zijn om tegemoet te komen aan de behoefte aan contact.

Preferenties zijn voorkeuren die personen in de loop van hun leven hebben ontwikkeld; ze vormen tezamen voor hen een ‘conceptie van goed leven’. Vriendschappen, een gelukkig gezinsleven, religie, het dienen van een idee of ideaal, het realiseren van een persoonlijk project et cetera zijn hier voorbeelden van. Door het voorzieningenaanbod op het terrein van welzijn en cultuur maakt de gemeente het (mede) mogelijk dat personen hun leven kunnen leiden overeenkomstige hun eigen idee van een goed leven.

Zowel basale behoeften als preferenties zijn dus zwaarwegende wensen. Wanneer de gemeenten iets in de voorwaardelijke sfeer aan de realisatie van wensen kan bijdragen, moet zij daar aandacht aan besteden.

In de enquête is onderscheid gemaakt tussen basale behoeften (voorzieningen die mensen ontbreken en waardoor ze niet zelfstandig kunnen wonen) en preferenties (voorzieningen die het dagelijks leven prettiger zouden maken). Tabel 3.9 geeft een overzicht van beide ‘soorten’ voorzieningen. Hierin is te zien dat er nauwelijks verschil bestaat tussen de basale behoeften en preferenties van respondenten. Met name in Eng worden winkels en horecagelegenheden gemist. In zowel Eng als Centrum is behoefte aan meer voorzieningen voor kinderen.

Tabel 3.9 Overzicht van basale behoeften en preferenties aan voorzieningen per wijk

	Basale behoeften		Preferenties	
	Centrum	Eng	Centrum	Eng
Ik mis geen voorzieningen	**62,8**	**54,1**	**58,8**	**51,9**
Winkels/postkantoor/bank	2,6	**14,4**	3,1	**14**
Horecagelegenheden	5,4	**13,4**	5,5	**12,5**
Culturele voorzieningen	3,5	**9,6**	4,3	**9,5**
Voorzieningen voor kinderen	**12,8**	**9**	**12,5**	**8,9**
Voorzieningen voor jongeren	7,4	5,4	6,4	4,5
Vrijetijdsvoorzieningen	5,5	4,9	6,2	5,4
Voorzieningen voor ouderen	2,5	3,1	1,8	2,3
Welzijnsvoorzieningen	3,2	2,4	3,5	2,3
Cursusaanbod educatief	2,6	2,4	2,8	2,2
Voorzieningen voor gehandicapten	1,2	1,2	1	1,1
Voorzieningen voor allochtonen	0,8	1,2	0,8	0,9
Zorgvoorzieningen	1,9	1,1	1,8	1,1

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

3.7 Hulpbehoefte en hulpverlening

Hulpbehoefte

Elf procent van de respondenten geeft aan dat hij of zij hulp nodig heeft in verband met de eigen gezondheidssituatie. Bij zes procent van de respondenten heeft een ander persoon uit het huishouden hulp nodig. Een ruime meerderheid van de hulpbehoevenden krijgt de hulp die nodig is. Ruim een kwart van de hulpbehoevenden (respondenten en hun hulpbehoevende huisgenoten) ontvangt geen hulp. De meeste huishoudens die hulp ontvangen, ontvangen huishoudelijke hulp (zie tabel 3.10). Bij bijna een kwart van de huishoudens gaat het om hulp in de categorie verpleging en verzorging. De hulpontvangers krijgen dan hulp bij onder meer wassen, aankleden en medicatie. In tien procent van de gevallen gaat het om ondersteunende begeleiding. Hieronder valt ondersteuning bij dagindeling en dagbesteding.

Tabel 3.10 Soort hulp dat huishoudens ontvangen per wijk

	Centrum (N=99)*		Eng (N=217)*	
Soort hulp	**Aantal**	**Percentage**	**Aantal**	**Percentage**
Huishoudelijke hulp	91	92	192	89
Verpleging en verzorging	19	19	47	22
Ondersteunende begeleiding	9	9	23	11
Totaal	119		262	

* Omdat de respondenten meer dan één antwoord konden geven, is de som van de percentages groter dan 100.

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

Iets minder dan de helft van de hulpbehoevende huishoudens heeft de benodigde hulp zelf geregeld. Verder helpen kinderen en andere familieleden en de huisarts ook regelmatig bij het regelen van de hulp.

Mantelzorg

Een kwart van de respondenten verleent mantelzorg. Bijna een derde verleent mantelzorg binnen het eigen huishouden. Bijna evenveel mantelzorgers zijn buiten Bussum actief (zie tabel 3.11).

Tabel 3.11 Mantelzorg per wijk

	Centrum (N=240)		Eng (N=450)	
Soort hulp	**Aantal**	**Percentage**	**Aantal**	**Percentage**
Mantelzorg binnen eigen huishouden	69	29	140	31
Mantelzorg binnen eigen wijk	45	19	125	28
Mantelzorg elders in Bussum	45	19	68	15
Mantelzorg buiten Bussum	81	34	117	26
Totaal	240	100*	450	100*

* Door afronding is de som van de percentages niet gelijk aan 100.
Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

Vrijwilligers-werk

Een derde van de respondenten doet vrijwilligerswerk (zie figuur 3.2). Op landelijk niveau doet ongeveer één op de vier à vijf mensen vrijwilligerswerk. Het aandeel vrijwilligers in Bussum ligt dus boven het landelijk gemiddelde. Van de vrijwilligers is ruim een derde actief in eigen wijk.

Figuur 3.2 Aandeel vrijwilligers in Centrum (N=927) en Eng (N=2267)

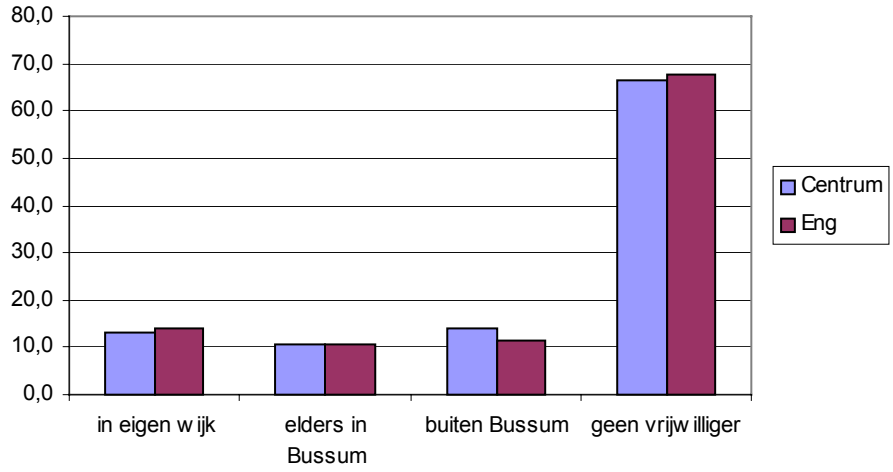

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

3.8 Informatievoorziening

Huis-aan-huis

De helft van de respondenten vindt dat de gemeente voldoende informatie verstrekt over de voorzieningen en diensten op het terrein van wonen, welzijn en zorg. Een vijfde vindt dit niet voldoende. Aan de bewoners is ook gevraagd hoe zij geïnformeerd willen worden over deze voorzieningen en diensten. Een ruime meerderheid wil via een gemeentelijke nieuwsbrief op de hoogte worden gehouden over de WWZ-voorzieningen en diensten. Verder wordt de Gooi- en Eembode vaak genoemd als informatiekanaal. Wanneer gekeken wordt naar

de verschillen tussen de wijken, valt op dat inwoners van Centrum vaker kiezen voor informatie via internet en e-mail en inwoners van Eng vaker kiezen voor informatie via het regionale dagblad en het huis-aan-huisblad (zie tabel 3.12).

Tabel 3.12 Wijze waarop respondenten geïnformeerd willen worden over WWZ per wijk

	Centrum	Eng
Info via gemeentelijke nieuwsbrief	63,8	63,8
Info via brochures	23,5	21,7
Info via Gooi en Eemlander	11,9	14,4
Info via Gooi en Eembode	33,1	42,5
Info via TV-Hilversum	3,5	5,7
Info via RTV Noord-Holland	6,7	7,9
Info via regionale radio	0,7	1,3
Info via internet	15,7	12,8
Info via e-mail	20,7	14,6

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

3.9 Ouderen over voorzieningen

De gemeente Bussum heeft in haar beleid over wonen, welzijn en zorg een aantal doelgroepen aangewezen. Eén van deze doelgroepen is de groep ouderen. In hoofdstuk 2 is aangegeven dat Bussum de komende jaren verder zal vergrijzen. In deze paragraaf bespreken we de mening en wensen van ouderen.

Veilig gevoel

Bijna tachtig procent van de ouderen (78,1%) is tevreden tot zeer tevreden met de wijk waarin zij wonen. In het algemeen wordt vaak aangenomen dat ouderen zich eerder onveilig voelen dan jongeren en mensen van middelbare leeftijd. In Bussum is dat juist andersom: 32 procent van de ouderen voelt zich wel eens onveilig, terwijl van alle respondenten 37 procent aangeeft zich wel eens onveilig te voelen.
Een zeer groot deel van de ouderen maakt weinig tot nooit gebruik van de voorzieningen voor ouderen (zie tabel 3.13). Voorzieningen waar ouderen wel relatief veel gebruik van maken zijn culturele voorzieningen, vrijetijdsvoorzieningen, winkels/postkantoor/bank en horecagelegenheden.

Tabel 3.13 Gebruiksfrequentie van ouderenvoorzieningen door ouderen (%)

	Centrum	Eng
Dagelijks	0,6	1,3
Wekelijks	1,9	2,8
Maandelijks	4,1	4,9
Jaarlijks	4,1	3,3
Nooit	89,2	87,8

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

Weinig gebruik voorzieningen

Driekwart van de ouderen is tevreden over de zorgvoorzieningen in Bussum. Opvallend is dat ouderen ontevreden zijn over de voorzieningen voor jongeren. Bijna de helft van de ouderen is ontevreden over deze voorzieningen. Op de vraag waarom ouderen niet vaker gebruikmaken van voorzieningen, worden de volgende antwoorden gegeven:

- dienst/voorziening wordt niet in mijn wijk aangeboden (13,1%);
- te duur om er vaker gebruik van te maken (10,1%);
- dienst/voorziening sluit niet aan bij mijn wensen (10,1%);
- dienst/voorziening waar ik gebruik van wil maken, wordt niet aangeboden (10,0%);
- te weinig keuze uit voorzieningen en diensten (4,9%);
- anders (18,9%).

In de categorie anders worden onder andere genoemd:
“ik heb geen tijd om gebruik te maken van voorzieningen”, “ik heb helemaal geen behoefte om van (ouderen)voorzieningen gebruik te maken” en “ik heb gelukkig nog geen ouderenvoorzieningen nodig”.

In de enquête is gevraagd welke voorzieningen bewoners echt missen in hun wijk om zelfstandig te kunnen wonen. Van de oudere respondenten geeft 53 procent aan geen voorzieningen te missen om zelfstandig te kunnen blijven wonen. Ouderen die aangeven dat er wel voorzieningen ontbreken, missen vooral winkelvoorzieningen, horecagelegenheden en culturele voorzieningen. Voor al deze voorzieningen geldt dat met name in Eng deze voorzieningen ontbreken en dat de ouderen uit Eng deze voorzieningen dan ook noemen.

Zeven procent van de ouderen mist ouderenvoorzieningen zoals een ouderenadviseur en WVG-vervoer. Aangezien uit het wijkprofiel is gebleken dat deze voorzieningen wel aanwezig zijn, is het waarschijnlijk dat de respondenten niet weten dat deze voorzieningen in de wijk aanwezig zijn. Daarnaast is gevraagd welke voorzieningen het dagelijks leven prettiger zouden maken. Hier is het zelfde beeld zichtbaar: ruim de helft geeft aan dat er geen voorzieningen zijn die het leven in de wijk prettiger zouden maken. De andere helft noemt weer de winkels, culturele voorzieningen en horecagelegenheden.

Van de ouderen heeft een kwart hulp nodig. Van hen ontvangt 91 procent hulp, 9 procent ontvangt geen hulp. Veruit de meeste hulp is huishoudelijke hulp (85%). Bij een vijfde van de 65-plussers die hulp ontvangen, gaat het om verpleging en verzorging. De meeste hulpontvangers geven aan dat zij voldoende hulp ontvangen. Voor 8 procent is de hulp niet voldoende: zij hebben meer hulp nodig.

3.10 Conclusie

In dit hoofdstuk stonden de resultaten van de bewonersenquête centraal. Aan de inwoners van de wijken Centrum en Eng is gevraagd naar:
- hun tevredenheid met de wijk;
- tevredenheid over de voorzieningen en diensten op het terrein van wonen, welzijn en zorg (verspreid over de negen prestatievelden van de WMO);
- hun hulpbehoefte;
- hun behoefte aan informatie over wonen, welzijn en zorg.

In deze paragraaf staan de belangrijkste conclusies.

Woon- en leefklimaat

Tevredenheid

De tevredenheid met het woon- en leefklimaat in de wijk is groot: driekwart van de respondenten is tevreden tot zeer tevreden met hun wijk. Bewoners zijn positief over de bereikbaarheid met eigen vervoer, de sfeer in de wijk, het veiligheidsgevoel, het algemeen aanzien van de wijk en de aanwezigheid van groenvoorzieningen. Over de parkeermogelijkheden, de verkeersveiligheid en het onderhoud van de openbare ruimte oordelen de bewoners negatief. Bewoners uit Eng zijn over het algemeen positiever over de verschillende onderdelen van hun wijk dan bewoners van Centrum.

WWZ-voorzieningen op de negen prestatievelden van de WMO

Aanbod onbekend

Het is opvallend dat bewoners niet goed op de hoogte zijn van het voorzieningenaanbod in de gemeente. Uit de enquête is naar voren gekomen dat de bewoners van Bussum vaak niet goed weten wat het aanbod aan voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn en zorg is. Veel respondenten hebben aangegeven dat ze niet weten of voorzieningen in hun wijk aanwezig zijn, bijvoorbeeld voorzieningen voor doelgroepen zoals jongeren, gehandicapten en allochtonen. Maar ook voorzieningen die voor een bredere doelgroep bedoeld zijn, (zoals zorgvoorzieningen, vrijetijdsvoorzieningen en cursusaanbod) zijn vaak onbekend bij de wijkbewoners. Hier ligt een belangrijk aanknopingspunt voor gemeentelijk beleid: met meer informatie én op de doelgroep gerichte informatie kan bereikt worden dat meer mensen op de hoogte zijn van het voorzieningenaanbod (én van de inhoud van de WMO) en dat ze er zo wellicht ook gebruik van gaan maken.

Ontevreden

Respondenten die wel op de hoogte zijn van de aanwezigheid van voorzieningen, zijn hierover het algemeen tevreden over. Toch heerst er ook ontevredenheid over de voorzieningen. Met name over voorzieningen voor jongeren zijn mensen ontevreden (prestatieveld 1 het bevorderen van sociale samenhang in en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten). Uit het wijkprofiel is gebleken dat er in Bussum weinig voorzieningen voor jongeren zijn en de resultaten van de bewonersenquête bevestigen dit beeld. Respondenten zijn met name ontevreden over het ontbreken van voorzieningen voor jongeren en de gevolgen ervan, namelijk rondhangende jongeren.

Bij de voorzieningen voor ouderen (prestatieveld 1 het bevorderen van sociale samenhang in en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten) valt op dat een groot gedeelte van de ouderen niet of nauwelijks gebruikmaakt van de voorzieningen voor hun doelgroep. De redenen hiervoor lopen uiteen van 'geen behoefte aan/tijd voor deze voorzieningen' tot 'de voorziening wordt niet in mijn wijk aangeboden'.
Voor zowel de voorzieningen voor ouderen als die voor jongeren is het voor de gemeente van belang om meer inzicht te krijgen in het type voorzieningen waaraan wel behoefte is, zodat het aanbod beter aangesloten kan worden op de vraag.

Tevreden

Over horecagelegenheden en winkelvoorzieningen zijn de inwoners van beide wijken met name tevreden (prestatieveld 1 het bevorderen van sociale samenhang in en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten). In Eng zijn de bewoners hierover minder tevreden dan in Centrum. Dat komt omdat in Centrum winkels, banken en horecagelegenheden ruim voorhanden zijn. In Eng zijn geen horecagelegenheden en ook minder winkelvoorzieningen dan in Centrum.

Basale behoeften en preferenties

Uit de enquête blijkt dat een ruime meerderheid van de respondenten vindt dat er geen voorzieningen ontbreken waardoor zij niet zelfstandig kunnen wonen. Voor de meeste mensen wordt het met het huidige aanbod aan WWZ-voorzieningen en diensten voldaan aan de basale behoeften en preferenties. Er zijn op dit moment dus geen zwaarwegende wensen op dit punt aanwezig. De gemeente wil in haar beleid in ieder geval rekening houden met deze twee typen van zwaarwegende wensen over voorzieningen van de inwoners van Bussum. Uit de enquête blijkt dat er geen of nauwelijks onderscheid is tussen de basale behoeften en preferenties van de respondenten.[1] Ontbrekende voorzieningen die wél genoemd worden, zijn: voorzieningen voor kinderen, winkels, postkantoor, bank en horecagelegenheden. Deze laatste twee soorten voorzieningen worden met name door inwoners van Eng genoemd.

Een ruime meerderheid van de hulpbehoevenden krijgt de hulp die zij nodig hebben. Het gaat met name om huishoudelijke hulp en in iets mindere mate om verpleging en verzorging (prestatieveld 6 verlenen van voorzieningen aan mensen met beperking). Een kwart van de respondenten verleent mantelzorg, veelal binnen het eigen huishouden. Eén op de drie respondenten doet vrijwilligerswerk. Dat is meer dan het landelijke gemiddelde (één op vier) (prestatieveld 4 ondersteuning mantelzorg en vrijwilligers).

Uit de enquête is gebleken dat er veel onbekendheid is over het aanbod van voorzieningen voor wonen, welzijn en zorg (prestatieveld 3 het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning). Van de respondenten vindt de helft dat zij voldoende worden geïnformeerd over de voorzieningen, twintig procent

[1] Een algemene enquête is wellicht ontoereikend om zicht te krijgen op het subtiele verschil tussen deze typen wensen, daartoe zou een verdiepend gesprek misschien beter geschikt zijn.

vindt het onvoldoende. Via gemeentelijke nieuwsbrieven en publicaties in de Gooi- en Eembode willen de bewoners op de hoogte gebracht worden van nieuws over voorzieningen en diensten. In Centrum geven bewoners relatief vaak aan via internet en e-mail geïnformeerd te willen worden.

4 BEWONERS EN SLEUTELFIGUREN AAN HET WOORD

4.1 Inleiding

In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van de bewonersenquête besproken. De eerste resultaten van deze enquête zijn ook aan bewoners gepresenteerd tijdens een wijkinformatiemarkt. Bewoners van de wijken Eng en Centrum zijn uitgenodigd om te praten over de verbeterpunten in hun wijken. De wijkinformatiemarkt bestond uit een plenair gedeelte, waarin de resultaten van de enquête gepresenteerd werden, en uit discussiecafés. In vijf subgroepen is gesproken over het thema ouderen in de wijk, jongeren in de wijk en mantelzorgers en vrijwilligers.

Zoals uit hoofdstuk 2 is gebleken, zijn in Bussum veel organisaties en instellingen die zich bezighouden met wonen, welzijn of zorg. Sommige van deze organisaties zijn alleen in Bussum werkzaam, andere verzorgen een grotere regio bijvoorbeeld de Gooi & Vechtstreek. Voor het ontwikkelen van de wijkmonitor hebben we vijftien organisaties benaderd om een korte vragenlijst in te vullen. In deze vragenlijst werd gevraagd naar sterke en zwakke punten van de wijken Centrum en Eng. De sleutelfiguren die een vragenlijst hebben ingevuld, zijn daarna benaderd voor een telefonisch interview, waarbij dieper ingegaan werd op de sterke en zwakke punten. In bijlage 2 staat een overzicht van de organisaties die de vragenlijst hebben ingevuld en met welke functionaris een telefonisch interview is afgenomen. Dertien sleutelfiguren hebben een vragenlijst ingevuld. Er zijn twaalf telefonische interviews afgenomen. Een aantal respondenten heeft geen vragenlijst ingevuld, maar wel meegewerkt aan het interview.

In deze paragraaf komen allereerst de onderwerpen uit de discussiecafés aan de orde. Daarna bespreken we de uitkomsten van de vragenlijst en de telefonische interviews.

4.2 Discussiecafés

In de discussiecafés is over drie thema's gediscussieerd: ouderen in de wijk, jongeren in de wijk en mantelzorgers en vrijwilligers.

4.2.1 Ouderen in de wijk

Verkeer

Er waren veel aanmeldingen voor het thema ouderen in de wijk. In drie groepen is er gediscussieerd over verschillende onderwerpen binnen dit thema. Eén van die onderwerpen is het ontbreken van openbaar vervoer in Eng. Daardoor kunnen mensen die aangewezen zijn op het openbaar vervoer, de wijk moeilijk binnenkomen en verlaten. De deelnemers geven aan dat de

gemeente en Connexxion samen moeten bezien of het mogelijk is om de busroute te verleggen en/of de dienstregeling aan te passen. Om ouderen meer mogelijkheden te geven om voorzieningen te gebruiken, kan er ook gezorgd worden voor meer voorzieningen in Eng. Ook is er gesproken over onveiligheid in de wijken, met name verkeersonveiligheid in Eng. De grote drukke straten in Eng leveren onveilige verkeerssituaties op. Met name voor fietsers zou het onveilig zijn, omdat zij vaak niet goed te zien zijn op drukke kruispunten en rotondes.

Groen

De groenvoorzieningen leveren soms ook gevaarlijke situaties op. Enerzijds doordat overhangend groen het zicht op verkeer belemmert. Anderzijds doordat bladafval en overhangend groen de doorgang op de stoepen belemmert. Voetgangers moeten daardoor uitwijken naar de straat. De openbare ruimte in zijn algemeenheid, en de groenvoorzieningen in het bijzonder, zouden volgens de deelnemers beter onderhouden moeten worden. Via wijkschouwen kunnen de bewoners zelf aangeven welke situaties onveilig zijn. Zo kunnen zij meedenken over oplossingen.

Wonen

In één van de discussiecafés is gesproken over doorstroming in de woningbouw. Volgens de deelnemers aan dit discussiecafé is er behoefte aan meer betaalbare seniorenwoningen. Senioren wonen vaak nog in de eengezinswoning waar zij jaren geleden zijn gaan wonen. Met het ouder worden veranderen de woonwensen en volgens de deelnemers hebben senioren meer behoefte aan kleinere appartementen. De gemeente en de woningcorporaties zouden volgens de deelnemers meer aandacht moeten schenken aan de woonbehoefte van senioren. Bijvoorbeeld door senioren uit Bussum voorrang te geven op seniorenwoningen in de gemeente.

Informatie

Uit de enquête is naar voren gekomen dat er behoefte is aan meer informatie over voorzieningen en diensten. In één van de discussiecafés is besproken dat er een aantrekkelijk en uitnodigend overzicht van de actuele activiteiten (voor ouderen) zou moeten komen. Het gevoel heerst dat er best veel georganiseerd wordt in Bussum, maar dat mensen niet komen omdat ze niet weten wat het aanbod is.

Ontmoeten

Ouderen geven aan dat het belangrijk is om elkaar te kunnen ontmoeten. Daarom is het belangrijk dat er voldoende ontmoetingsplekken zijn, dat deze goed bereikbaar zijn en dat deze aantrekkelijk zijn om naartoe te gaan. Over dat laatste is in één van de discussiecafés gesproken. De ontmoetingsplekken in Bussum worden over het algemeen saai en kil gevonden. De Uitwijk heeft volgens de deelnemers niet de goede sfeer voor een ontmoetingsplek. Mensen komen er wel voor cursussen maar niet voor een kopje koffie. Andere ontmoetingsplekken zoals de Essen en Generaal de Rey sluiten niet aan bij de wensen van de ouderen. ’t Spant zou wel een goede plek zijn, maar daar zijn de prijzen van het eten en drinken aan de hoge kant.

4.2.2 Jongeren in de wijk

Uit de enquête is gebleken dat er ontevredenheid heerst over de voorzieningen voor jongeren in de wijk. De ontevredenheid komt vooral voort uit het feit dat er volgens de respondenten weinig voorzieningen voor jongeren zijn. De deelnemers aan het discussiecafé 'jongeren in de wijk' behoren niet tot de categorie 'jongeren'.

Weinig aanbod

Een algemeen beeld is dat er weinig voorzieningen voor jongeren zijn. Volgens sommigen komt dit doordat jongeren op straat rondhangen en overlast veroorzaken. Niet alle deelnemers aan het discussiecafé onderschrijven dit idee. Het is onduidelijk wat er ontbreekt voor jongeren. De vraag is eigenlijk: wat voor voorzieningen missen jongeren? Voor welk type jongeren (jong-oud)? Opgemerkt wordt dat voor jonge jongeren de voorzieningen in de wijk aanwezig moeten zijn, terwijl oudere jongeren zich meer richten op het centrum van Bussum (of zelfs buiten Bussum). Door een discussiecafé met jongeren te organiseren kan inzicht verkregen worden in de behoefte aan voorzieningen. Via scholen en (sport)verenigingen kunnen jongeren voor dit discussiecafé worden uitgenodigd, ook kan er via scholen en verenigingen achterhaald worden aan welk type voorzieningen jongeren behoefte hebben.

4.2.3 Mantelzorgers en vrijwilligers

Mantelzorg

Tijdens dit discussiecafé is met bewoners en belangenbehartigers van mantelzorgers en vrijwilligers gesproken over de mogelijkheden voor deze doelgroepen. Over het algemeen wordt geconstateerd dat men niet bekend is met het aanbod van voorzieningen voor mantelzorgers. Sommige mensen weten niet dat ze mantelzorg verlenen en dat ze ondersteuning kunnen krijgen. Mantelzorgers onderkennen vaak (te) laat dat ze ondersteuning nodig hebben. Volgens de deelnemers aan het discussiecafé zou er meer informatie over mantelzorg en de ondersteuning verstrekt moeten worden.

Vrijwilligers

Voor vrijwilligerswerk wordt geconstateerd dat het onduidelijk is wat de mogelijkheden zijn om vrijwilligerswerk uit te voeren. Vooral voor mensen die wel vrijwilligerswerk willen doen, maar nog niet goed weten wat voor soort werk, is het moeilijk om 'passend' vrijwilligerswerk te vinden. De deelnemers van het discussiecafé geven aan dat de informatievoorziening verbeterd moet worden en dat er professionele ondersteuning voor vrijwilligers zou moeten komen.

Mobiliteit

Tot slot is er in dit discussiecafé gesproken over de mobiliteit voor mensen met een functiebeperking. Mensen vereenzamen omdat ze niet gemakkelijk van huis weg kunnen. Er zijn meer buslijnen en bushaltes nodig en de mogelijkheden om een taxi te nemen moeten worden verbeterd. Er wordt geopperd om de vrijwillige taxi nieuw leven in te blazen. Natuurlijk zou het ook helpen als de voorzieningen in de wijk gelokaliseerd worden in plaats van verder weg.

4.3 Sleutelfiguren

4.3.1 Centrum

Voorzieningen

Het voorzieningenniveau in het Centrum wordt zeer positief gewaardeerd. Het gaat hierbij om zowel winkels als horecavoorzieningen. De winkelstraten van Bussum zijn afgesloten voor autoverkeer. Dit draagt op een positieve manier bij aan de verkeersveiligheid van het centrum. De sleutelfiguren vinden het centrum goed bereikbaar, mede door de aanwezigheid van het NS-station. Ook met eigen vervoer is het centrum goed bereikbaar, zo vinden sommige sleutelfiguren. Ze geven aan dat er voldoende parkeerplaatsen zijn en dat de parkeertarieven laag zijn. Andere sleutelfiguren zijn juist ontevreden over de parkeervoorzieningen. Zij zijn negatief over de tarieven en volgens hen zijn er te weinig parkeermogelijkheden. Dit is niet alleen lastig voor mensen die het centrum bezoeken vanwege de winkels en andere voorzieningen, maar ook voor professionals die vanwege hun werk in het centrum moeten zijn. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om zorgverleners die bij mensen aan huis komen.

De negatieve punten van het centrum zijn onder te verdelen in twee categorieën: verkeer en ontmoetingsplekken.

Verkeer

Het centrum is een drukke wijk met veel verkeersstromen. De sleutelfiguren geven aan dat er veel overlast van het verkeer is: Er zijn veel auto's op een relatief kleine ruimte, fietsers en brommers rijden in voetgangersgebieden en de vele eenrichtingswegen maken het centrum een wirwar van verkeersstromen. Een aantal sleutelfiguren geeft aan dat zij vanwege de drukke omgeving in het centrum er bewust voor kiezen om de auto te laten staan, en met de fiets in en naar het centrum te rijden. Maar ook dit is niet zonder problemen, want een aantal sleutelfiguren zegt dat er veel fietsen worden gestolen in Bussum. Door zorgverleners wordt verder nog de spoorwegovergang genoemd. De spoorbomen bij de spoorwegovergang zijn lang dicht. Dit veroorzaakt lange wachttijden, wat volgens de sleutelfiguren bij zowel inwoners als zorgverleners tot irritatie leidt.

Ontmoeting

Naast de verkeersoverlast geven de sleutelfiguren aan dat er weinig ontmoetingsplekken in het centrum zijn. Met name ontmoetingsplekken voor ouderen en jongeren worden gemist. Doordat er voor jongeren weinig voorzieningen zijn, hangen ze op straat rond. Dit geeft weer overlast voor anderen.

4.3.2 Eng

De Eng valt uiteen in de Oostereng en de Westereng. Beide wijken zijn in de jaren vijftig en zestig gebouwd. De Eng is typerend voor wijken die in deze periode gebouwd zijn: ruim opgezette wijken, waarin de functie wonen de boventoon voert en veel groenvoorzieningen aanwezig zijn. Dit zijn de sterke punten van de Eng. Doordat de wijk ruim opgezet is, is de bereikbaarheid goed en zijn er geen parkeerproblemen. Er is veel groen in de wijk aanwezig.

Onveiligheid Sommige respondenten noemen het groen ook meteen als zwak punt, omdat de aanwezigheid van groenvoorzieningen ook onderhoud met zich meebrengt. Dat laatste zou volgens sommige respondenten nog wel eens te wensen overlaten, waardoor een onveilig gevoel ontstaat. Gevoelens van onveiligheid ontstaan volgens de sleutelfiguren ook ‘s avonds. Het is er donker en stil. Er is ‘s avonds weinig te doen in Eng, er zijn geen horecavoorzieningen en hierdoor zijn er ‘s avonds weinig mensen op straat.

Winkels In vergelijking met het centrum zijn er weinig winkels in Eng. Sommige sleutelfiguren geven aan dat er te weinig winkels zijn, maar anderen vinden het weer geen probleem, omdat de winkels voor dagelijkse boodschappen in de wijk aanwezig zijn en andere winkels in het centrum te vinden zijn.

4.4 Tot slot

Informatie Uit de gesprekken met bewoners en sleutelfiguren is gebleken dat er behoefte is aan informatie over de voorzieningen en diensten. Zowel ouderen als mantelzorgers en vrijwilligers ontbreekt het aan een goed overzicht van diensten en voorzieningen die zij zouden kunnen gebruiken . Dit sluit aan bij de constatering in hoofdstuk 3 dat veel bewoners niet weten of voorzieningen in hun wijk aanwezig zijn. De gemeente Bussum kan in dit gemis voorzien door in huis-aan-huisbladen of in nieuwsbrieven het voorzieningenaanbod duidelijker te presenteren.

Verkeer Zowel bewoners als sleutelfiguren geven aan dat het verkeer soms tot onveilige situaties leidt. In Centrum komt dit vooral doordat de verkeersdruk hoog is. In Eng zorgen grote, drukke wegen en kruispunten voor een onveilig gevoel bij de bewoners.

Groen Ook het onderhoud en beheer van de groenvoorzieningen en openbare ruimte worden door veel bewoners en sleutelfiguren genoemd als verbeterpunten. De onveilige situaties door verkeer, groen en openbare ruimte kunnen met behulp van wijkschouwen worden gelokaliseerd. Bewoners en de gemeente kunnen dan gezamenlijk nadenken over mogelijke oplossingen.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5.1 Aanleiding uitvoeren wijkmonitor

De gemeente Bussum wil het instrument wijkmonitor inzetten als vraaggericht en structureel middel om de behoeften en preferenties van inwoners periodiek te inventariseren. Het uiteindelijke doel is het aanbod zodanig versterken dat de individuele burger zo lang mogelijk zelfstandig kan leven en wonen naar eigen inzicht en tevredenheid.
In opdracht van de gemeente Bussum heeft Regioplan Beleidsonderzoek BV in de tweede helft van 2005 een wijkmonitor ontwikkeld en deze voor de wijken Centrum en Eng in diezelfde periode uitgevoerd. De wijkmonitor bestaat uit vier onderdelen:

- wijkprofiel;
- bewonersenquête;
- interviews met sleutelfiguren;
- informatiebijeenkomst met discussiecafés.

In dit slothoofdstuk beantwoorden we de onderzoeksvragen die ten grondslag lagen aan het ontwikkelen en uitvoeren van de wijkmonitor. Tevens doen we een aantal aanbevelingen voor de toepassing van de wijkmonitor in het vervolg.

5.2 Beantwoording onderzoeksvragen[1]

Uit welke elementen bestaat een wijkprofiel?
Het wijkprofiel geeft inzicht in de kenmerken van bewoners en het woon- en leefklimaat van de wijken alsmede het voorzieningenaanbod. Bij de kenmerken van de bewoners gaat het om zaken als leeftijd, huishoudensamenstelling, etniciteit en inkomen. Het woon- en leefklimaat geeft inzicht in onder meer de woningvoorraad (aantal, type, bouwperiode) en de aanwezigheid van onderwijs in de wijken.
Het overzicht van het voorzieningenaanbod sluit aan bij de negen prestatievelden van de WMO. Deze prestatievelden geven de structuur aan het overzicht van het voorzieningenaanbod. Het wijkprofiel geeft per WMO-prestatieveld inzicht in de aanwezigheid, niet in de omvang van het aanbod en het aantal gebruikers. De aantallen gebruikers van de diverse voorzieningen zijn op dit moment nog niet weergegeven in het wijkprofiel. De vulling hiervan vormt dus een aandachtspunt. Deze slag moet eerst gemaakt worden alvorens de gemeente kan bezien welke voorzieningen uitgebreid moeten worden of anders moeten worden ingericht bijvoorbeeld bij teveel en te weinig gebruikers.

[1] De onderzoeksvragen die de gemeente Bussum voor de opdracht heeft geformuleerd, worden steeds schuin gedrukt.

Aanbeveling: Het wijkprofiel krijgt waarde als alle onderdelen zijn gevuld, als het periodiek geactualiseerd wordt en als men het als naslagwerk gebruikt op basis waarvan (nieuw) beleid wordt geformuleerd.

Wat zijn de kwantitatieve kenmerken van de wijken Centrum en Eng en hun bewoners?
De belangrijkste conclusies over de kwantitatieve kenmerken van de wijken Eng en Centrum zijn:

- De vergrijzing in Bussum is groot, maar verschilt sterk per wijk. In Centrum is 15 procent ouder dan 65 jaar, in Eng is dit 24 procent.
- Er zijn veel eenpersoonshuishoudens in Bussum; met name in Centrum komen veel eenpersoonshuishoudens voor.
- Er zijn beduidend meer koopwoningen dan huurwoningen in Bussum.
- De woningen in Bussum zijn relatief oud: 83 procent van de woningvoorraad dateert van voor 1970, waarvan 46 procent van voor 1945.
- De bewoners zijn tevreden met hun wijk, met name over de bereikbaarheid met eigen vervoer en de sfeer in de wijk.
- Elementen van de wijk waarover bewoners ontevreden zijn betreffen de parkeermogelijkheden de verkeersveiligheid voor voetgangers en fietsers en het onderhoud van de openbare ruimten.

Aanbeveling: Gemeente Bussum heeft tevreden bewoners die nog meer tevreden kunnen worden als de gemeente de elementen van de woon- en leefomgeving waarover ontevredenheid heerst aanpakt en de bewoners ook informeert over de actiepunten op dit terrein. Zichtbaarheid vergroot uiteindelijk de tevredenheid.

Wat is het huidige aanbod aan voorzieningen en diensten op het terrein van wonen, welzijn en zorg in de wijken Centrum en Eng? In hoeverre is er sprake van hiaten in het aanbod op het terrein van wonen, zorg en welzijn?
Op basis van het wijkprofiel kan geconcludeerd worden dat voor elk prestatieveld uit de WMO voorzieningen in Centrum en Eng aanwezig zijn. Niet geconcludeerd kan worden of deze voorzieningen ook in voldoende mate of met de juiste producten of diensten aanwezig zijn om te voldoen aan de specifieke vraag van de bewoners van Bussum. Een uitzondering daarop vormen de voorzieningen die wel behoren bij een van de prestatievelden maar in Bussum niet aanwezig zijn. Specifieke voorzieningen, bijvoorbeeld een wijkcoördinator, mantelzorgadviseur, tijdelijke opvang, dag- en nachtopvang slachtoffers huiselijk geweld en vrouwenopvang worden nog gemist. Behalve de wijkcoördinator zijn dit echter allemaal voorzieningen die alleen in een centrumgemeente zoals bijvoorbeeld Hilversum aanwezig moeten zijn.
Aanbeveling: Voor de gemeente Bussum is een belangrijk aandachtspunt om de lacunes in het aanbod nader onder de loep te nemen in samenspraak met de betreffende doelgroep. Een ander aandachtspunt voor de gemeente is om zicht te krijgen op de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers die plaatsvindt buiten de vrijwilligersorganisaties om, bij het verenigingsleven en clubs.

Wat is de tevredenheid van de wijkbewoners met de wijk en het huidige aanbod aan voorzieningen en diensten op het terrein van wonen, welzijn en zorg?
Opvallend is dat bewoners niet goed op de hoogte zijn van de aanwezigheid van voorzieningen in hun gemeente. Dit geldt zowel voor voorzieningen voor bepaalde doelgroepen (jongeren, ouderen, gehandicapten) als voor algemene voorzieningen (zorg, educatie). Meer informatie over de voorzieningen en diensten zouden bijdragen aan betere bekendheid met en meer gebruik van de voorzieningen.
Bij voorzieningen voor ouderen valt op dat een groot gedeelte van de ouderen niet of nauwelijks gebruikmaakt van de voorzieningen die bedoeld zijn voor hun doelgroep. De redenen hiervoor lopen uiteen van 'geen behoefte aan' tot 'deze voorziening is niet in mijn wijk aanwezig'. Over voorzieningen die wel gebruikt worden, is men in het algemeen tevreden.
Er heerst ontevredenheid over het gebrek aan voorzieningen voor jongeren. Dit gebrek blijkt uit het wijkprofiel en de gesprekken met sleutelfiguren. Opvallend is dat bijna de helft van de ouderen ontevreden is over de voorzieningen voor jongeren. Tijdens de discussiecafés werd duidelijk dat het met name gaat om het gebrek aan voorzieningen voor jongeren, waardoor jongeren doelloos op straat hangen.
Aanbeveling: Een belangrijk aandachtspunt voor de gemeente Bussum in de komende periode is het informeren van de burgers van Bussum over de aanwezigheid van voorzieningen. Hoe de burgers geïnformeerd zouden moeten en willen worden, kan uiteenlopen van krant of nieuwsbrief tot modernere kanalen zoals internet en e-mail.

Welke aspecten zijn voor wijkbewoners van belang om naar eigen inzicht en tevredenheid zelfstandig te kunnen blijven wonen in de eigen wijk/eigen woning, onderverdeeld in de categorieën basale behoeften en preferenties?
Basale behoeften zijn die behoeften van mensen die, wanneer ze niet gerealiseerd worden, het welzijn van personen aantast. Preferenties zijn voorkeuren die personen in de loop van hun leven hebben ontwikkeld; ze vormen tezamen voor hen een 'conceptie van goed leven'. Dit zijn dus zwaarwegende wensen waaraan de gemeente aandacht moet besteden, wil zij iets in de voorwaardelijke sfeer aan de realisatie kunnen bijdragen. Het huidige aanbod van voorzieningen en diensten op het terrein van wonen, welzijn en zorg voldoet aan de basale behoeften en preferenties van de inwoners van de wijken Centrum en Eng. Er is bovendien nauwelijks verschil waar te nemen tussen basale behoeften en preferenties van de inwoners. De voorzieningen die het meest gemist worden zijn voorzieningen voor jongeren en voorzieningen voor kinderen.
Aanbeveling: Het verschil tussen basale behoefte en preferentie is in ieder geval in conceptuele zin aanwezig, maar is wellicht voor de meeste mensen een te subtiel verschil om daar duidelijke uitspraken over te krijgen. Een algemene enquête is wellicht ontoereikend om zicht te krijgen op het genuanceerde verschil tussen deze typen wensen, daartoe zou een verdiepend gesprek beter geschikt zijn. De behoeften aan voorzieningen voor jongeren en kinderen die in dit kader wel genoemd zijn, zouden door de gemeente Bussum verder uitgediept moeten worden.

5.3 Aanbevelingen structureel karakter wijkmonitor

De gemeente Bussum heeft evenals de Provincie Noord-Holland vanaf het begin aangegeven geïnteresseerd te zijn in ideeën voor het bouwen aan een structureel karakter van de wijkmonitor. Suggesties die ze kan meenemen bij het uitvoeren van de wijkmonitor op een ander moment, een andere beleidsterrein of in een andere gemeente. De wijkmonitor bestaat uit vier onderdelen: wijkprofiel, bewonersenquête, interviews met sleutelfiguren en de informatiebijeenkomsten met discussiecafés. In deze paragraaf beschrijven we een aantal aanbevelingen over:

- de inhoud en het gebruik van de wijkmonitor;
- de frequentie van het uitvoeren van de wijkmonitor.

De inhoud en het gebruik van de wijkmonitor

A. Als we kijken naar de onderdelen van de wijkmonitor dan biedt de informatie verkregen uit alle onderdelen tezamen een breed en gebalanceerd beeld van een wijk. Bovendien is het een aanpak die betrokkenheid van burgers en sleutelfiguren in de wijk integreert. Dit laatste is een zeer belangrijk aandachtspunt in het kader van de WMO. In het licht van de voorbereiding op de implementatie van de WMO zouden gemeenten alle onderdelen voor alle wijken in hun gemeenten moeten toepassen waardoor er een informatiebasis ontstaat waarop vervolgens kan worden voortgebouwd.

B. De onderdelen van de wijkmonitor zijn nu gebruikt om het aanbod van voorzieningen op het terrein van wonen, welzijn en zorg in kaart te brengen. Het is echter heel goed voorstelbaar dat een dergelijke werkwijze ook wordt toegepast op andere beleidsterreinen van een gemeente. Het mag duidelijk zijn dat de gebruikte instrumenten dan inhoudelijke aanpassing behoeven aan het specifieke thema/beleidsterrein.

C. Voor het gebruik van het onderdeel wijkprofiel is een aantal aanbevelingen gedaan. Kort samengevat moet de gemeente ook voor de andere twee wijken het wijkprofiel vullen, dit koppelen aan 1 contactpersoon in de gemeente (aan wie anderen ook informatie kunnen melden) en integreren in de documenten die zorg- en welzijnsorganisaties aanleveren als verantwoording van de door hen geleverde diensten. Zo kunnen velden die wél informatief zijn maar nu leeg blijven, zoals het aantal gebruikers, worden gevuld. Een ander punt is dat het wijkprofiel alleen de kerninformatie moet bevatten. De gemeente dient in een achterliggende document de detailinformatie te vermelden. Als alle informatie in het wijkprofiel erbij wordt gezet dan wordt het document onoverzichtelijk en ontstaat het gevaar dat niet gebruikt wordt.

D. Wanneer sleutelfiguren worden betrokken als informant over een wijk dan moet in het vervolg meer ingestoken worden op het niveau beneden de directie en het management, dus op de mensen die daadwerkelijk elke dag in de wijk rondlopen en veel praktische expertise hadden. In de huidige meting liep dat door elkaar en de kwaliteit van de informatie verschilde daardoor sterk.

E. De bewonersenquête biedt een indruk van de dwarsdoorsnede van de bewoners van twee wijken waarin de enquête was uitgezet. Bij het uitzetten van de enquête was er het postcodeprobleem: straten die in twee wijken lopen en tot welke wijk reken je de postcode? Daarnaast heeft de gemeente Bussum ook buiten deze twee wijken enquêtes verspreid, omdat men van mening was dat er personen voorzieningen in Centrum en Eng gebruiken maar elders wonen. De groep bewoners van wijken en gebruikers van voorzieningen zou bij een volgende meting nauwkeuriger moeten worden onderscheiden en gescheiden.

F. De groep jongeren en allochtonen zijn belangrijke groepen in een gemeente. Het bleek dat zij in zeer geringe mate de enquête hebben ingevuld en de informatiebijeenkomsten met discussiecafés hebben bijgewoond. Wanneer de gemeente deze groepen wil betrekken bij beleid, dan moeten zij voortaan meer direct worden benaderd, het liefst in hun eigen omgeving.

De frequentie van het uitvoeren van de wijkmonitor
Wij zijn van mening dat een gemeente met een wijkmonitor een bruikbaar middel in handen heeft om vraaggericht en structureel wensen en behoeften van inwoners periodiek te inventariseren. Niet elk onderdeel van de monitor hoeft echter met dezelfde frequentie te worden ingezet. Wij doen hieronder een aantal suggesties. De gemeente kan natuurlijk goede redenen hebben om daarvan af te wijken.

A. Jaarlijks: wijkprofiel actualiseren voornamelijk aan de hand van meldingen bij de eerste contactpersoon voor het wijkprofiel en aan de hand van op dit doel aangepaste verantwoordingsinstrumenten van aanbieders op het betreffende beleidsterrein. Bijvoorbeeld door in de beschrijving van de verantwoordingsinstrumenten de indeling van het wijkprofiel te volgen, zodat alle onderdelen door de betreffende organisaties zelf worden aangeleverd en niet nog eens door de gemeente los bij elkaar hoeven te worden gezocht.

B. Eén keer per 4 jaar in het kader van de verantwoording op de prestatievelden voor de WMO alle onderdelen in alle wijken van de gemeente in samenhang met elkaar uitzetten.

C. Naar aanleiding van actualiteit: het is goed denkbaar dat de gemeente naar aanleiding van het jaarlijks geactualiseerde wijkprofiel nieuw beleid implementeert, beleid vernieuwt, nieuwe voorzieningen opzet of bestaande voorzieningen aanpast. Het lijkt raadzaam om op dat specifieke onderdeel dan niet alleen tevreden te zijn met de harde cijfers en feiten uit het wijkprofiel, maar ook de beleving van de gebruikers over het voetlicht te brengen door middel van het houden van een bewoners/gebruikersenquête en een verdiepingsslag in de vorm van informatiebijeenkomsten met discussiecafés.

BIJLAGE 1

Tabellen bij hoofdstuk 3

Tabel B1-1 Mening over onderdelen van de wijken Centrum en Eng in percentages

	Centrum			Eng		
	positief	neutraal	negatief	positief	neutraal	negatief
Algemeen gevoel veiligheid	54,6	37,6	7,8	57,4	35,9	6,8
Aanwezigheid van groenvoorzieningen	54,9	27,5	17,6	76,0	18,2	5,8
Onderhoud/beheer groenvoorzieningen	45,0	39,2	15,8	52,9	30,8	16,3
Verkeersveiligheid algemeen	35,1	37,5	27,4	38,7	39,1	22,2
Verkeersveiligheid automobilisten	43,7	43,5	12,8	45,6	42,6	11,8
Verkeersveiligheid fietsers	32,6	35,6	31,8	35,5	38,8	25,7
Verkeersveiligheid voetgangers	41,1	32,1	26,8	45,9	32,3	21,8
Bereikbaarheid met eigen vervoer	65,3	23,6	11,1	79,1	16,0	4,9
Bereikbaarheid met OV	57,8	35,0	7,2	40,7	33,4	25,9
Parkeermogelijkheden	32,1	27,4	40,5	48,1	30,5	21,4
Sfeer	59,7	37,0	3,2	57,7	38,2	4,1
Algemeen aanzien	55,7	36,7	7,5	56,2	36,2	7,6
Onderhoud openbare ruimte	40,2	37,4	22,4	34,6	37,6	27,8

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

Tabel B1-2 Aanwezigheid van voorzieningen in de wijken Centrum en Eng

		Centrum		Eng	
		Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Zorgvoorzieningen	aanwezig	525	42,0	1483	71,0
	niet aanwezig	175	14,0	125	6,0
	weet niet	551	44,0	482	23,1
Voorzieningen voor kinderen	aanwezig	599	48,1	1344	65,7
	niet aanwezig	265	21,3	226	11,0
	weet niet	382	30,7	477	23,3
Voorzieningen voor jongeren	aanwezig	170	13,8	473	23,3
	niet aanwezig	467	37,8	556	27,4
	weet niet	597	48,4	1003	49,4
Voorzieningen voor ouderen	aanwezig	256	20,5	516	25,2
	niet aanwezig	158	12,7	192	9,4
	weet niet	833	66,8	1337	65,4
Voorzieningen voor	aanwezig	171	13,8	316	15,4
gehandicapten	niet aanwezig	165	13,3	224	10,9
	weet niet	902	72,9	1511	73,7
Voorzieningen voor allochtonen	aanwezig	145	11,7	262	12,8
	niet aanwezig	159	12,9	189	9,3
	weet niet	932	75,4	1588	77,9

Vervolg tabel B1-2

		Centrum		Eng	
		Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Welzijnsvoorzieningen	aanwezig	481	38,8	1450	70,2
	niet aanwezig	226	18,2	170	8,2
	weet niet	533	43,0	446	21,6
Culturele voorzieningen	aanwezig	984	78,0	1144	55,0
	niet aanwezig	166	13,2	664	31,9
	weet niet	111	8,8	271	13,0
Vrijetijdsvoorzieningen	aanwezig	649	52,6	1349	65,9
	niet aanwezig	199	16,1	260	12,7
	weet niet	386	31,3	437	21,4
Winkels/postkantoor/bank	aanwezig	1141	93,1	1724	87,8
	niet aanwezig	64	5,2	207	10,5
	weet niet	20	1,6	33	1,7
Horecagelegenheden	aanwezig	1064	84,6	569	27,5
	niet aanwezig	148	11,8	1283	62,0
	weet niet	46	3,7	219	10,6
Cursusaanbod educatief	aanwezig	385	30,9	714	34,5
	niet aanwezig	159	12,8	353	17,1
	weet niet	703	56,4	1000	48,4

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

Tabel B1-3 Gebruik van voorzieningen in de wijken Centrum en Eng

		Centrum		Eng	
		Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Zorgvoorzieningen	dagelijks	19	1,5	47	2,2
	wekelijks	44	3,5	113	5,4
	maandelijks	18	1,4	36	1,7
	jaarlijks	41	3,3	59	2,8
	nooit	1139	90,3	1839	87,8
Voorzieningen voor kinderen	dagelijks	71	5,7	106	5,2
	wekelijks	107	8,6	146	7,1
	maandelijks	27	2,2	60	2,9
	jaarlijks	16	1,3	42	2,1
	nooit	1016	82,1	1689	82,7
Voorzieningen voor jongeren	dagelijks	6	0,5	13	0,6
	wekelijks	6	0,5	15	0,7
	maandelijks	1	0,1	8	0,4
	jaarlijks	2	0,2	5	0,2
	nooit	1222	98,8	1985	98,0
Voorzieningen voor ouderen	dagelijks	6	0,5	14	0,7
	wekelijks	7	0,6	27	1,3
	maandelijks	16	1,3	38	1,9
	jaarlijks	15	1,2	26	1,3
	nooit	1201	96,5	1945	94,9

Vervolg tabel B1-3

		Centrum		Eng	
		Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Voorzieningen voor gehandicapten	dagelijks	10	0,8	14	0,7
	wekelijks	9	0,7	23	1,1
	maandelijks	4	0,3	18	0,9
	jaarlijks	8	0,6	17	0,8
	nooit	1214	97,5	1975	96,5
Voorzieningen voor allochtonen	dagelijks	1	0,1	4	0,2
	wekelijks	5	0,4	2	0,1
	maandelijks	0	0,0	4	0,2
	jaarlijks	2	0,2	1	0,0
	nooit	1229	99,4	2016	99,5
Welzijnsvoorzieningen	dagelijks	4	0,3	25	1,2
	wekelijks	24	1,9	106	5,2
	maandelijks	27	2,2	47	2,3
	jaarlijks	56	4,5	146	7,1
	nooit	1130	91,1	1732	84,2
Culturele voorzieningen	dagelijks	20	1,6	15	0,7
	wekelijks	233	18,6	155	7,5
	maandelijks	340	27,1	363	17,7
	jaarlijks	276	22,0	470	22,9
	nooit	384	30,6	1051	51,2
Vrijetijdsvoorzieningen	dagelijks	23	1,9	29	1,4
	wekelijks	242	19,7	357	17,6
	maandelijks	78	6,3	69	3,4
	jaarlijks	80	6,5	140	6,9
	nooit	806	65,6	1430	70,6
Winkels/postkantoor/bank	dagelijks	501	42,0	702	34,7
	wekelijks	514	43,0	991	49,0
	maandelijks	99	8,3	154	7,6
	jaarlijks	16	1,3	15	0,7
	nooit	64	5,4	159	7,9
Horecagelegenheden	dagelijks	27	2,2	10	0,5
	wekelijks	177	14,3	69	3,4
	maandelijks	497	40,0	273	13,5
	jaarlijks	255	20,5	212	10,5
	nooit	286	23,0	1453	72,0
Cursusaanbod educatief	dagelijks	2	0,2	6	0,3
	wekelijks	11	0,9	14	0,7
	maandelijks	22	1,8	18	0,9
	jaarlijks	87	7,0	115	5,6
	nooit	1113	90,1	1889	92,5

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

Tabel B1-4 Tevredenheid over de voorzieningen in de wijk

		Centrum		Eng	
		Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Zorgvoorzieningen	tevreden	102	68,0	227	69,2
	neutraal	41	27,3	93	28,4
	ontevreden	7	4,7	8	2,4
	totaal	150	100,0	328	100,0
Voorzieningen voor kinderen	tevreden	106	40,2	185	41,8
	neutraal	78	29,5	148	33,4
	ontevreden	80	30,3	110	24,8
	totaal	264	100,0	443	100,0
Voorzieningen voor jongeren	tevreden	5	6,2	23	16,7
	neutraal	27	33,3	52	37,7
	ontevreden	49	60,5	63	45,7
	totaal	81	100,0	138	100,0
Voorzieningen voor ouderen	tevreden	29	32,6	81	40,1
	neutraal	49	55,1	102	50,5
	ontevreden	11	12,4	19	9,4
	totaal	89	100,0	202	100,0
Voorzieningen voor gehandicapten	tevreden	20	34,5	52	38,8
	neutraal	30	51,7	63	47,0
	ontevreden	8	13,8	19	14,2
	totaal	58	100,0	134	100,0
Voorzieningen voor allochtonen	tevreden	6	21,4	13	19,4
	neutraal	17	60,7	39	58,2
	ontevreden	5	17,9	15	22,4
	totaal	28	100,0	67	100,0
Welzijnsvoorzieningen	tevreden	63	42,3	198	42,8
	neutraal	74	49,7	241	52,1
	ontevreden	12	8,1	24	5,2
	totaal	149	100,0	463	100,0
Culturele voorzieningen	tevreden	632	71,3	620	56,2
	neutraal	232	26,2	403	36,5
	ontevreden	22	2,5	80	7,3
	totaal	886	100,0	1103	100,0
Vrijetijdsvoorzieningen	tevreden	260	58,6	393	56,1
	neutraal	153	34,5	276	39,4
	ontevreden	31	7,0	31	4,4
	totaal	444	100,0	700	100,0
Winkels/postkantoor/bank	tevreden	926	82,1	1347	74,3
	neutraal	183	16,2	363	20,0
	ontevreden	19	1,7	103	5,7
	totaal	1128	100,0	1813	100,0
Horecagelegenheden	tevreden	614	63,0	294	42,1
	neutraal	306	31,4	274	39,2
	ontevreden	55	5,6	131	18,7
	totaal	975	100,0	699	100,0
Cursusaanbod educatief	tevreden	59	35,5	100	37,6
	neutraal	92	55,4	145	54,5
	ontevreden	15	9,0	21	7,9
	totaal	166	100,0	266	100,0

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

Tabel B1-5 Reden voor het niet vaker gebruiken van voorzieningen in de wijken Centrum en Eng

	Centrum		Eng	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Te weinig keuze uit voorzieningen en diensten	114	8,8	170	7,8
Te duur om er vaker gebruik van te maken	175	13,5	263	12,1
De dienst of voorzieningen waar ik gebruik van wil maken wordt niet aangeboden	139	10,7	320	14,7
Dienst/voorziening wordt te ver weg aangeboden (niet in mijn wijk)	103	7,9	287	13,2
De dienst/voorziening sluit niet aan bij mijn wensen	223	17,2	353	16,2
Anders	344	26,5	502	23,0

Bron: bewonersenquête Regioplan, 2005

BIJLAGE 2

Lijst met sleutelfiguren die hebben meegewerkt

Naam organisatie	Naam respondent	Functie respondent
Gemeente Bussum, wijkbeheer	De heer Barlo	Wijkbeheerder
Gemeente Bussum, wijkbeheer	De heer Ambachtsheer	Wijkbeheerder
Gemeente Bussum, wijkbeheer	De heer Stoffers	Wijkbeheerder
MEE-organisatie	Mevrouw M. van de Berg	Manager
Ouderenadviseur	Mevrouw B. de Graaf	Ouderenadviseur
Persoonlijke Verpleging en Verzorging ’t Gooi	Mevrouw van der Heide	Coördinator zorg
Politie Gooi & Vechtstreek	De heer M. Ernst	Wijkagent Centrum
Politie Gooi & Vechtstreek	De heer J. Baas	Wijkagent Eng
Regionaal Patiënten Cliënten Platform (RPCP)	Mevrouw M. de Haas	Beleidsmedewerker
Regionale instelling voor Begeleid Wonen Gooi en Vechtstreek (RIBW)	De heer R. Joosten	Directeur
Sherpa	Mevrouw M. de Raad	Manager Beheerszaken
Stichting Philadelphia	Mevrouw C. Engelbert	Locatiemanager
Steunpunt Mantelzorg Gooi en Vechtstreek	Mevrouw T. Meuwissen	Directeur
Symfora (GGZ-hulpverlening)	Mevrouw I. van Rooijen	Hoofd Preventie en Dienstverlening
Thuiszorg Gooi en Vechtstreek	Mevrouw C. Zoetekouw	Projectleider
Versa	De heer W. Vermeulen	Coördinator wijkontmoetingscentra
Vivium Zorggroep	Mevrouw E. Langerak	Directeur

BIJLAGE 3

Wijkprofiel Bussum

	Bussum	Centrum	Eng	
Kenmerken bewoners (1/1/04)				
Bewoners	31.300	9.720	12.810	
mannen	14.631	4.630	5.890	
vrouwen	16.669	5.080	6.920	
Leeftijdsopbouw				
0-4	2.038	786	920	
5-9 jr	1.942	796	1313	
10-14 jr	1.781			
15-19	1.550	968	1132	
20-24	1.351			
25-44	8.512	5637	6320	
45-64	7.742			
65-79	4.294	1500	3082	
80 jaar of ouder	2.090			
Huishoudenssamenstelling				
Huishoudens	14.449	4.910	5.910	
eenpersoonshuishoudens	5.846	47%	40%	
Meerpersoonshuishoudens zonder kinderen	4051	26%	30%	
Meerpersoonshuishoudens met kinderen	3689	27%	30%	
Eenoudergezinnen	788			
Overige huishoudens	75			
Gemiddelde huishoudensgrootte	2.13	1.90	2.10	
Etniciteit				
Aantallen allochtonen	1876	673	898	
Percentage allochtone inwoners				
Turken	0.8			
Marokkanen	2.0			
Surinamers/Antillianen en Arubanen	0.8			
Niet-westerse allochtonen (totaal)	6.5			
overige Niet-westerse allochtonen	2.9			
Percentage allochtone inwoners		7	7	
aantal Turken (2004)	247	80	157	
aantal Marokkanen (2004)	625	227	364	
Inkomen (2001)	€	€	€	
gemiddeld inkomen per inkomensontvanger	19.700	16.600	18.100	
gemiddeld inkomen per inwoner	13.600	12.300	12.700	
Specifieke groepen				
Bewoners met GGZ achtergrond	828	93	522	info Symphora: per 1/12/05
Bewoners met lichamelijke beperkingen	_	_	_	Sherpa heeft hiervan geen informatie
Bewoners met verstandelijke beperkingen	16		16	info sherpa
Vrijwilligers	6260	1944	2562	Geen goede cijfers beschikbaar. Voorstel van Vrijwilligersorganisatie is een de landelijke schating aan te houden van 1op de 5 bewoners
Mantelzorgers	3725 (schatting)	1164 (schatting)	1534 (schatting)	schatting 30.000 mantelzorgers in Gooistreek

Kenmerken woon- en leefklimaat				
Woningen	14.290	4.805	5.970	
Kamers				
Koopwoningen	10.336	3.402	3.883	
Huurwoningen	3.954	1.403	2.087	
Eengezinswoningen	1.962	762	1.202	
Meergezinswoningen	1.992	677	885	
Bouwperiode				
voor 1945	6.634			gegevens van 01-01-2001, recentere gegevens niet bekend
1945-1970	5.278			gegevens van 01-01-2001, recentere gegevens niet bekend
na 1970	2.232			gegevens van 01-01-2001, recentere gegevens niet bekend
Omgevingsadressendichtheid	2.168			
Bevolkingsdichtheid	3.883	7.332	5.346	
Woningdichtheid	1.773			
Oppervlakte land (km^2)	8.06	133 (ha)	240(ha)	
Oppervlakte water (km^2)	0.05	0	0	
Verkeersslachtoffers	9			
Misdrijven (gewelds-, vermogensmisdrijven en vernielingen)				
Ophelderingspercentage				
Plekken kinderopvang	5	1	2	
Peuterspeelzaal	15	4	4	
Scholen basisonderwijs	14	2	5	
Scholen voortgezet onderwijs	5			
Scholen beroepsonderwijs	1			

Regionale voorziening/ gemeentelijke verantw.?	**1. Het bevorderen sociale samenhang in en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten**	***Bussum***	gebruikers (per jaar)	***Centrum***	gebruikers (per jaar)	***Eng***	gebruikers (per jaar)	***Bron is Bussum in Beeld. Peildatum onbekend***
	Projecten							
	Projecten Wijkbeheer							
	Projecten gericht op ouderen							
	Projecten gericht op jongeren							
	Projecten gericht op allochtonen							
	Projecten gericht op handicapten	5						info Natasja
	Projecten gericht op leefbaarheid/veiligheid	5		5		3		zie info Natasja. 2 projecten (Centrumschouw, centyrumtoezicht niet geteld bij Eng)
	Projecten gericht op ontmoeting							
	Ontmoetingsplekken							
	Wijkontmoetingscentra	3		1		1		
	Trapveldjes	3		0		1		
	Speelplaatsen/speeltuinen	30		13		11		
	Jongerenplekken/ontmoetings-plekken (honken/hangplekken et cetera)	5		3		0		tienercentrum en tienerzone wel (weet indeling centrum en eng niet zeker) niet muziekpodium
	Ontmoetingsplekken voor ouderen	5		2		2		achter de linde, spiegehelwijk, palmpit, laarwijk, uitwijk
	Ontmoetingsplekken voor gehandicapten	1		1				Jan Ligthart
	Sportfaciliteiten	20		6		9		zalen, velden, banen
	Horecagelegenheden	75						

Verenigingsleven							
Buurt en belangenvereniging	7		1		3		zie gids Belangenvereniging en buurt& wijkorganisaties
Ouderenverenigingen/organisaties	4						zie gids (3 bonden + 1x regionale belangenvereniging ouderen)
Sportverenigingen	22		2		10		
Verenigingen overig (hobby verenigingen, kunst/cultuurverenigingen)	31		16		11		
Buurtpreventie-initiatieven	4				1		uit Bussum in Beeld
Voorzieningen							
Culturele voorzieningen (bibliotheek, theater, muziekschool)	16		10		4		
Voorzieningen jeugd overig (kinderboerderij)	5				2		kidsgids, scouting, kinderboerderij
Sociaal cultureel Werk/opbouwwerk	1						versa
Kerken/ levensbeschouwelijke instellingen	31						
Activiteiten gehandicapten	2		1				Jan Ligthart + de gezonde zaak
Activiteiten ouderen	12		6		4		sport: klaverjas etc (Ultwijk) + kunst/cultuur
Activiteiten kinderen 12-							
Activiteiten 12-16 jarigen							
activiteiten 16+							

Regionale voorziening/ gemeentelijke verantw.?	**2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden**	***Bussum***	gebruikers (per jaar)	***Centrum***	gebruikers (per jaar)	***Eng***	gebruikers (per jaar)	Bron
	Voorzieningen op terrein van informatie	3						kidsgids, rbl, gvo
	Voorzieningen op terrein van signalering	11						zie doc inventarisatie voorzieningen Jeugdzorg minus wat niet in Bussum wordt aangeboden
	Voorzieningen op het terrein van toeleiding tot hulp	17						zie doc inventarisatie voorzieningen Jeugdzorg minus wat niet in Bussum wordt aangeboden
	Voorzieningen op het terrein van licht pedagogische hulp	13						zie doc inventarisatie voorzieningen Jeugdzorg minus wat niet in Bussum wordt aangeboden en geindiceerde hulp
	Voorzieningen op het terrein van zorgcoördinatie	2						zie doc inventarisatie voorzieningen Jeugdzorg minus wat niet in Bussum wordt aangeboden minus roj
	Jeugdzorg	ja						bureau Jeugdzorg
	Consultatiebureau	1						Bussum in Beeld

Regionale voorziening/ gemeentelijke verantw.?

3. Het geven van Informatie, advies en cliëntondersteuning	***Bussum***	gebruikers (per jaar)	***Centrum***	gebruikers (per jaar)	***Eng***	gebruikers (per jaar)	bron
Zorgloket	Ja	Loket heeft 10-15 vragen per week bij loket en 60 telefonische vragen					Voor alle velden: Bussum in Beeld, Gemeentegids, startnotitie WMO
Voorlichtingsloket Wonen	ja						zit in zorgloket
Opvoedingsondersteuning	nee						
Consultatiebureau	ja						
Ouderenadviseurs	ja	200					
Wijkcoördinator	nee						
MEE-diensten (voorlichting en ondersteuning mensen met een beperking)	ja						

Regionale voorziening/ gemeentelijke verantw.?	**4. Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers**	***Bussum***	gebruikers (per jaar)	***Centrum***	gebruikers (per jaar)	***Eng***	gebruikers (per jaar)	
	Mantelzorgadviseurs	nee						bron voor alle velden: gemeentegids
regionaal	Steunpunt mantelzorgers/ ondersteuning lokale mantelzorgorganisaties	ja	5600 klantcontacten in de regio, daarvan ong.15% in Naarden/Bussum (schatting)					in hilversum aanwezig, mooie toegankelijke website
	Voorzieningen om vrijwilligersinitiatieven te stimuleren en te faciliteren	2						Versa bureau vrijwilligerswerk en sportbureau
	Vrijwilligersorganisaties	2						nog 2 extra in Naarden en 2 opgegeven telefoonnummers (deze niet geteld)

Regionale voorziening/ gemeentelijke verantw.?	**5. Het bevorderen van deelname aan maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem**	***Bussum***	gebruikers (per jaar)	***Centrum***	gebruikers (per jaar)	***Eng***	gebruikers (per jaar)	
Regionaal	Projecten voor mensen met psychosociale problematiek/ ex psychiatrische patiënten/chronisch zieken	nee						in Hilversum
	Plekken (fte) sociale activering	ja (100 mensen caseload)						Info van Sociale zaken via Gert Jan
	Schuldhulpverlening	ja						info van Sociale zaken
	Aanbod maatschappelijk werk	ja		ja				
	Aanbod sociaal raadslieden	nee						vanaf begin 2006 (info gert Jan)
	Plekken (capaciteit) RIBW	59						Info van RibW
	RIAGG	ja						

Regionale voorziening/ gemeentelijke verantw.?	**6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer**	***Bussum***	gebruikers (per jaar)	***Centrum***	gebruikers (per jaar)	***Eng***	gebruikers (per jaar)	
	Uitgave rolstoelen	59		7		32		Info via Natasja
	Uitgave scootmobielen en andere vervoersvoorzieningen	46		1		24		Info via Natasja
	Regionaal vervoer	ja						Regionaal aanvullend vervoer van Sociale zaken
	Aanbod huishoudelijke verzorging	ja	j					Info via Natasja
	Aanbod thuiszorg (V&V)	ja						Info via Natasja
	Aanbod uren per jaar Thuiszorg aan cliënten met psychiatrische achtergrond	3.836		560		2.520		info RibW postcode indeling van Natasja aangehouden Centrum = 1404
	Begeleiding Ribw in uren aan mensen met psychiatrische achtergrond	840		40		520		Info via Ribw
	Aanbod aanbieding bij zelfstandig wonen/woningaanpassing	ja						
	Aanbod informatie, advies, hulp voor mensen die zich slecht kunnen redden	ja						praktische thuishulp voor gehandicapten in Gooi en Vechtstreek. Vrijwillige hulp aan mensen met een handicap die thuis wonen in Huizen
	Aanbod dagbesteding ouderen	2				2		zie ook activiteiten voor ouderen
	Aanbod maaltijdvoorzieningen	187		55		79		Info via Natasja
	Aanbod sociale alarmering	134		14		80		Info via Natasja

Regionale voorziening/ gemeentelijke verantw.?	**7. Bieden maatschappelijke opvang, waaronder sociale pensions en vrouwenopvang**	***Bussum***	gebruikers (per jaar)	***Centrum***	gebruikers (per jaar)	***Eng***	gebruikers (per jaar)	
	Plaatsen (capaciteit) tijdelijke dag- en nacht opvang thuislozen	ja						zie startnotitie WMO. Sociaal pension
	Plaatsen (capaciteit) tijdelijke dag- en nacht opvang slachtoffers huiselijk geweld	geen						
	Voorzieningen om slachtoffers van huiselijk geweld te begeleiden en adviseren	ja, steunpunt Advies en steunpunt Huiselijk Geweld						zie startnotitie WMO
	Projecten voor dak- en thuislozen							
	Slachtofferhulp							Bureau Slachtofferhulp Gooi en Vechtstreek (te Hilversum) en Slachtofferhulp nederland, regio Amsterdam/Amstelland Gooi en vechtstreek telefoondienst
	Vrouwenopvang	nee						diensten in Amsterdam worden genoemd

Regionale voorziening/ gemeentelijke verantw.?	**8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheids-zorg**	***Bussum***	gebruikers (per jaar)	***Centrum***	gebruikers (per jaar)	***Eng***	gebruikers (per jaar)	
	Initiatieven om risicofactoren op terrein van OGGZ te signaleren en te bestrijden	ja, Vangnet en Advies						zie startnotitie WMO
	Initiatieven om kwetsbare personen en risicogroepen te bereiken en te begeleiden	ja						telefooncirkel Naarden Bussum: controle gezelschapfunctie voor alleenwoneneden. Tevens RibW activiteiten, huisbezoek afleggen
	Meldpunt voor signalen van crisis bij kwetsbare personen	?						

Regionale voorziening/ gemeentelijke verantw.?	**9. Het bevorderen van verslavingsbeleid**	***Bussum***	gebruikers (per jaar)	***Centrum***	gebruikers (per jaar)	***Eng***	gebruikers (per jaar)	
	Aanbod ambulante verslavingszorg	3						3 AA-werkgroepen geteld, Jellinek in hilversum niet geteld
	Initiatieven ter preventie overmatig gebruik genotmiddelen							jellinek in Hilversum
	GG&GD	ja						staat niets bij over verslavingsbeleid (wel vaccinatie etc)